

69. Torstaina 8 päivänä kesäkuuta 1989

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi Neuvostoliiton kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 1965

Hallituksen esitys n:o 62
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 23
Suuren valiokunnan mietintö n:o 92

2) Ehdotus laiksi Espanjan ja Portugalin Euroopan talousyhteisöön liittymisestä johtuvan Suomen ja Euroopan talousyhteisön väliseen vapaakauppasopimukseen tehdyn toisen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ”

Hallituksen esitys n:o 64
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 24
Suuren valiokunnan mietintö n:o 93

3) Ehdotus laiksi Tanskan kanssa Suomen ja Färsearten välisestä vapaakaupasta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ”

Hallituksen esitys n:o 65
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 25
Suuren valiokunnan mietintö n:o 94

4) Ehdotus laiksi investointivarauslain muuttamisesta 1966

Hallituksen esitys n:o 10
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33
Suuren valiokunnan mietintö n:o 95

5) Ehdotukset laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta 1971

Siv. Hallituksen esitys n:o 25
Lakialoite n:o 24
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37
Suuren valiokunnan mietintö n:o 96

6) Ehdotus laiksi tullitariffilain liitteinä olevien tullitariffin ja teollisuustulliluettelon muuttamisesta 1991

Hallituksen esitys n:o 83
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39
Suuren valiokunnan mietintö n:o 97

7) Ehdotukset maataloustulolaiksi ”
Hallituksen esitys n:o 61
Lakialoite n:o 44
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4
Suuren valiokunnan mietintö n:o 101

8) Ehdotus laiksi maatilalain 5 ja 52 a §:n muuttamisesta 2033

Hallituksen esitys n:o 75
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 102

9) Ehdotus laiksi suurilta kana- ja sikatalousyrityksiltä kannettavista markkinoimismaksuista annetun lain muuttamisesta 2034

Hallituksen esitys n:o 67
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40
Suuren valiokunnan mietintö n:o 98

Siv.

Siv.

10) Ehdotus laiksi kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta 2034

Hallituksen esitys n:o 59

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 6

Suuren valiokunnan mietintö n:o 9

11) Ehdotus laiksi urheiluopistojen valtionavusta annetun lain muuttamisesta 2035

Hallituksen esitys n:o 58

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10

Suuren valiokunnan mietintö n:o 100

12) Ehdotukset laiksi tieliikennelain muuttamisesta ja laiksi tieliikenteen tietojärjestelmästä ”

Hallituksen esitys n:o 76

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4

Suuren valiokunnan mietintö n:o 103

13) Ehdotukset laeiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain 10 §:n ja leimaverolain 10 §:n muuttamisesta ... 2044

Hallituksen esitys n:o 71

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38

Suuren valiokunnan mietintö n:o 104

14) Ehdotukset ulkomaalaisen kelpoisuutta virkaan koskeviksi laeiksi .. ”

Hallituksen esitys n:o 6

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 6

Suuren valiokunnan mietintö n:o 105

Ainoa käsittely:

15) Ehdotus vahingonkorvausvastuusta ydinvoiman alalla tehtyä Pariisin yleissopimusta täydentävää Brysselin lisäyleissopimusta muuttavan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä 2049

Hallituksen esitys n:o 47

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 22

16) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1988 ”

Mainittu kertomus (K n:o 5)

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11

Esitellään:

17) Hallituksen esitys n:o 84 laiksi Karttakeskuksesta 2049

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Björklund, Björkstrand, Hacklin, Hautala, Jouppila, Järvisalo-Kanerva, Kuuskoski-Vikatmaa, Lahti-Nuuttila, Melin, Metsämäki, Paasilinna, Pystynen, Renlund, Ryyänen, Sarapää, Sasi, Siitonen, Stenius-Kaukonen, Suominen, Turunen, Väistö ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Kuuskoski-Vikatmaa, Turunen, Lahti-Nuuttila ja Björkstrand.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Järvisalo-Kanerva sekä yksityisasioiden takia edustajat Björklund, Hacklin, Kuuskoski-Vikatmaa, Lahti-Nuuttila, Metsämäki, Pesälä, Ryyänen, Turunen ja Väistö sekä tästä ja huomista päivästä virkatehtävän vuoksi ed. Suominen sekä yksityisasioiden takia edustajat Pystynen, Renlund, Sarapää ja Sasi.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n: ot 232, 246—252, 254, 255, 268, 270, 272 ja

275. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Eduskunnan oikeusasiamiehen vapauttamisen virastaan

Puhemies: Luetaan eduskunnan oikeusasiamiehen kirjelmä.

Sihteeri lukee:

"Eduskunnan oikeusasiamies
Helsinki 7.6.1989

Eduskunnalle

Sen johdosta, että minut on nimitetty korkeimman oikeuden presidentin virkaan lokakuun 1 päivästä 1989 lukien, pyydän kunnioittavasti, että minulle myönnettäisiin vapautus Eduskunnan oikeusasiamiehen virasta sanotusta lokakuun 1 päivästä alkaen.

Olavi Heinonen"

Puhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Neuvostoliiton kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 62
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 23
Suuren valiokunnan mietintö n:o 92

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 92. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nime.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi Espanjan ja Portugalin Euroopan talousyhteisöön liittymisestä johtuvan Suomen ja Euroopan talousyhteisön väliseen vapaakauppasopimukseen tehdyn toisen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 64
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 24
Suuren valiokunnan mietintö n:o 93

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 93. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nime.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi Tanskan kanssa Suomen ja Färsaarten välisestä vapaakaupasta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 65
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 25
Suuren valiokunnan mietintö n:o 94

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 94. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja ni-mike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi investointivarausrain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 10

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33

Suuren valiokunnan mietintö n:o 95

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 95. Ensin salitaan asiasta yleiskeskustelu, ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Olen varma, että ministeri Liikanen tulee jossakin tämän lakiesityksen käsittelyvaiheessa syyttämään SKDL:ää siitä, että me muka toimimme omia periaatteitamme vastaan. Se ei tapahtunut lain ensimmäisen käsittelyn yhteydessä, ja on ilmeistä, että se ei tapahdu myöskään lain toisen käsittelyn yhteydessä, koska herra ministeri ei ole paikalla. Mutta on mahdollista, että hän tulee kolmanteen käsittelyyn syyttämään SKDL:ää tapansa mukaan.

Siltä varalta, että ministeri tällaiset syytökset esittää, haluan myös tämän käsittelyn yhteydessä todeta, että ministerin syytös tulee olemaan valheellinen.

Hallituksen esityksen mukaanhan investointivarausrain mahdollisuutta ollaan kaventamassa. Se on hyvä asia. SKDL esittää kuitenkin tässä yhteydessä koko investointivarausrain kumoamista, mikä on vielä parempi asia.

Sen takia, herra puhemies, ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin SKDL:n edustajien valiokunnan mietintöön jättämään I vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Herra ministeri Liikanen, tarjoan tässä tilaisuutta syyttää SKDL:ää jälleen tämän käsittelyn yhteydessä omien periaatteittensa

rikkomisesta, mutta tulen jo ennen kuin herra ministeri nämä syytökset esittää, näyttämään, että ne ovat valheellisia perusteita. Nimittäin se, että haluaa koko lain kumottavaksi, ei voi olla väärä periaate, ei voi olla SKDL:n periaatteiden vastainen periaate. Se on jopa sen tyyppinen periaate, että Ruotsin sosialidemokraatit toteuttavat samaa periaatetta, mutta eivät Suomen sosialidemokraatit. Suomen sosialidemokraatit ovat vain kaventamassa investointivarausta, kun me haluamme poistaa sen kokonaan. Tässä mielessä me haluamme käsitellä tätä asiaa myös ensi vuonna uudelleen. Haluamme, että tämä varaus poistettaisiin ja toivoisimme, että siihen mennessä sosialidemokraatit saisivat hallituksessa harjoitetuksi sellaista politiikkaa, että myös vasemmistolainen ote näkyisi sosialidemokraattien käytännön politiikassa, mitä otetta tällä hetkellä valitettavasti ei ole näköpiirissä.

Nimenomaan investointivaraus on yritysten näkökulmasta kaikkein edullisin varaus. Yritysveron uudistustoimikunnan mietinnöstä vuodelta 1987 löytyy perusteet investointivarausrain kumoamiselle. Sen jälkeen kun laki on saanut toisessa käsittelyssä hallituksen esittämän muodon vastoin SKDL:n esittämää kantaa, että laki olisi kumottava, kolmannessa käsittelyssä tulemme esittämään, että laki äänestettäisiin yli valtiopäivien. Tähän on perusteena se, että huonot esitykset täytyy tuoda uudelleen eduskunnan käsittelyyn. Omalla toiminnalla me emme saa näitä asioita täällä käsiteltäväksi, mutta kun hallitus on tuonut näitä esityksiä tänne, siinä yhteydessä me pääsemme niitä käsittelemään. Haluamme myös ensi vuonna käsitellä tämän saman asian uudelleen nähdäksemme, onko sosialidemokraateilla ollut hallituksessa voimaa kumota tällainen laki, joka on epäoikeudenmukainen ja joka johtaa siihen, että yritykset ovat verojänniksiä suomalaisessa yhteiskunnassa.

SKDL on johdonmukaisesti vääryyttä vastaan, tulee olemaan tässäkin asiassa vääryyttä vastaan, on oikeistolaisista politiikkaa vastaan ja on sitä politiikkaa vastaan, että ei saada aikaan muutoksia, jotka panisivat yrityksiä verolle. Nämä yrityksen verollejättämispäätökset tulevat täällä käsittelyyn myös seuraavan asian yhteydessä, kun puhutaan elinkeinotulon verottamisesta ja siinä laissa olevista huonoista ja sellaisista muu-

toksista, joissa ei oteta huomioon elinkeino-toiminnan vaikutuksia Suomen luontoon.

Herra puhemies! Ministeri Liikasella on varmaankin tilaisuus tässä yhteydessä nyt syyttää SKDL:ää jälleen kerran väärin perustein siitä, että SKDL toimii omia periaatteitaan vastaan silloin, kun SKDL toimii sellaisten periaatteiden puolesta, jotka toivottavasti olisivat vasemmistolaisten sosialidemokraattienkin periaatteita.

Valtiovarainministeri Liikanen: Herra puhemies! Kun kuuntelin ed. Seppäsen täysin sekavaa, epä johdonmukaista hoipertelua, jolla hän pyrkii perustelemaan käsittämätöntä verokantaansa, tulee mieleen Urho Kekkosen täällä lausumat sanat: "Järkeä tietävästi on, mutta kunhan sen saisi juoksemaan."

Ed. Donner: Arvoisa puhemies! Tämä investointivarauskilaki on palvellut ja tulee palvelemaan sekä yritysten kannalta että yhteiskunnan kannalta hyvää tarkoitusta. Minua vain tässä yhteydessä hieman ihmettyttää se, että suurin piirtein samaan aikaan, kun yliormestari Raimo Ilaskivi jättää valtioneuvoston pyytämänä selvitysmiehenä selvityksen pääkaupunkiseudun asunto-ongelmista, valtiovarainvaliokunta on jättänyt käsittelemättä minun lakialoitteeni, joka koskee investointivarausten käyttämistä asuntojen rakentamiseen. Tämä sama lakialoite esiintyy muuten yliormestari Ilaskiven mietinnössä eräänlaisena sivulauseena sillä tavalla ilmaistuna, että ainakin rakentajayhtiöt voisivat käyttää investointitalletuksia asuntotarkoituksiin.

Nythan uudessa 6 §:ssä sanotaan, että Suomen Pankki maksaa sulkutilillä olevalle investointitalletukselle vuotuisen koron, joka on 2,5 prosenttiyksikköä alempi kuin peruskorko, toisin sanoen 5 prosenttia, ja meidän tiedämme kaikki, että raha Suomessa on kallista rahaa asuntojen rakentamiseen, kun taas tästä hyvitetään 5 prosentin korkoa. Näin ollen minusta olisi ollut perusteltua keskustella tästä asiasta lainmuutoksen yhteydessä ja tehdä jotakin eikä jäädä odottamaan sitä, että hallitus tekee nyt päätöksiä asuntojen rakentamisesta perustuen yliormestari Ilaskiven mietintöön.

Näin ollen sanoisin hyvin lyhyesti jopa niin, että keskustaopposition esittämä vastalause on parempi kuin hallituksen esitys.

Mutta sen sijaan ed. Seppäsen ehdotus kumoamisesta on kyllä, sanoisin — en tiedä, käyttikö ministeri Liikanen sanaa "höperö", mutta minä käytän — että se on jonkin verran höperö. Mutta valitan vain sitä, että eduskunnassa ei tämän lainmuutoksen yhteydessä ole voitu keskustella tästä mahdollisuudesta, koska tiedämme, että Suomen Pankkiin on talletettu 6 miljardia markkaa halpakorkoista rahaa, jota voisi käyttää myös parempiin tarkoituksiin kuin niihin, joihin sitä on käytetty.

Valtiovarainministeri Liikanen: Herra puhemies! Ed. Donnerin tarkoittamaa asiaa parhaillaan selvitetään. (Min. Taxell: RKP:n ehdotuksesta!) Korostan kuitenkin, että asuntotuotannon kannalta oleellista ovat jo aikaisempien lakien nojalta tehdyt talletukset ja ne säädökset, joiden perusteella näitä talletuksia voidaan purkaa, ei se, millä perusteella investointivaroja tehdään ensi vuoden alun jälkeen. Totean vain, että tämä asia tullaan erikseen selvittämään tämän kesän aikana ja budjetin yhteydessä siihen otetaan kantaa. Pidän mahdollisena, että tietyin rajoitetuin ehdoin investointivaroja voidaan purkaa niin, että niitä voidaan käyttää vuokra-asuntotuotantoon.

Ed. Donner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kiitollinen siitä, että ministeri Liikanen näin myöntää, että tämä mahdollisuus on olemassa, mutta minä en ymmärrä, miksi hallitus aina herää niin myöhään. Nyt ruvetaan puhumaan asiasta, joka fiksusti täällä on jo viime vuonna esitetty.

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Ennen kuin menen keskustan näkemykseen investointivarausten sisällöstä, en malta olla puuttumatta ed. Donnerin esille ottamaan asiaan, siihen tapaan, jolla verolakeja on tänä keväänä käsitelty. Me puhuimme tästä aika pitkään ensimmäisen käsittelyn yhteydessä. Ed. Donnerin aloite ei ole ainoa asia, joka on jäänyt perusteellisesti käsittelemättä eduskuntakäsittelyn aikana. Kaiken kaikkiaan koko verolakien käsittely on ollut minun mielestäni ala-arvoista täällä eduskunnassa. Me emme ole suinkaan edes yrittäneet saada aikaan muutoksia, joilla järjestelmää olisi tehty paremmaksi, toimivammaksi ja sen epäoikeu-

denmukaisuuksia ja epäkohtia olisi korjattu. Pääasia käsittelyn aikana on ollut se, että hallituksen tahto toteutetaan eduskunnassa pilkkuakaan siitä muuttamatta. Se näkyy myös valiokunnan mietinnössä. Pidän sitä erittäin valitettavana koko eduskunnan kannalta.

Herra puhemies! Sitten keskustan näkemuksiin lain sisällöstä. Ensinnäkin toteaisin, että ne keskeiset epäkohdat, jotka todettiin jo viime syksyn käsittelyssä, ovat edelleen ja pysyvät tässä laissa. Erityisen valitettavaa on se, että kun investointivarausjärjestelmä säilyy hieman heikennettynä, siitä huolimatta juuri pienimmät yritykset ja yrittäjät poistetaan tämän järjestelmän piiristä asettamalla investointivarukselle alaraja. Se merkitsee sitä, että kaikki ne yritykset ja yrittäjät, joiden verotettava tulo jää alle 150 000 markan, ovat tämän järjestelmän ulkopuolella. Me emme pidä sitä järkevänä eikä tarkoituksenmukaisena, ja tästä syystä tältä osin lakia tulisi muuttaa.

Samoin on tehty eräitä merkittäviä heikennyksiä tutkimus- ja tuotekehittelymenojen osalta ja muutoinkin eräitä pieniä yksityiskohtia sillä tavalla muutettu, että sitä tulisi välttämättä eduskuntakäsittelyssä korjata.

Herra puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen mukainen lakiehdotus.

Ed. P. Lahtinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Täytyy myöntää, että nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys on kyllä linjassa monien muidenkin hallituksen esitysten kanssa, jotka liittyvät yritysten verotukseen ja yritysten verotusasetman muuttamiseen vuodesta 1988 tälle vuodelle ja nyt näköjään sitten seuraavillekin vuosille. Linja on selvä. Sen ydin on siinä, että pienet ja työvaltaiset yritykset joutuvat ennen kaikkea suhteellisesti muihin verrattuna selvästi kärsimään näistä esityksistä. Ne joutuvat kantamaan myös absoluuttisesti selvästi suuremman verotaakan kuin aiemmin on ollut asioiden laita. Tätä me emme voi hyväksyä. Me hyväksymme sen, että suurten, pääomavaltaisten yritysten verotusta kiristetään, mutta emme investointivarauslain tapaisia hankkeita, jotka johtavat täsmälleen päinvastaiseen suuntaan.

Kannatan ed. E. Ahon tekemää ehdotusta käsittelyn pohjasta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Seppäsen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus. Ed. E. Aho ed. Pekkarisen kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Käsittelyn pohjaa koskevis-
sa äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään lakiehdotuksen sisältöä koskevasta ed. E. Ahon ehdotuksesta suuren valiokunnan mietintöä vastaan ja sen jälkeen voimassa olevan lain kumoamista tarkoittavasta ed. Seppäsen ehdotuksesta edellisessä äänestyksessä voittanutta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. E. Ahon ehdotuksesta suuren valiokunnan mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. E. Ahon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 43 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 29. (Koneään. 1)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt käsittelyn pohjaksi suuren valiokunnan mietinnön.

2) Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta suuren valiokunnan mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Seppäsen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 150 jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 2)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

2 § hyväksytään keskustelutta.

3 §.

Keskustelu:

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen muodon, mikä on II vastalauseessa, mikä merkitsee sitä, että investointivarausten alaraja pudotettaisiin 10 000 markkaan, mikä olisi erityisesti pienimpien yritysten kannalta merkittävä parannus. Ehdotus tarkoittaa myös sitä, että tutkimus- ja tuotekehitystoiminnasta aiheutuvat menot olisivat edelleen aikaisempaan tapaan käytettävissä investointivarauksiin.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Kannatan ed. E. Ahon ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. E. Aho ed. Pekkarisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. E. Ahon ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 31. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

5 §.

Keskustelu:

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi II vastalauseen mukaisen muodon, mikä tarkoittaa sitä, että kaikkein pienimmistä investointivarauksista ei tarvitsi tehdä lainkaan investointitalletusta.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Kannatan ed. E. Ahon ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. E. Aho ed. Pekkarisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. E. Ahon ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 29. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

6, 7 ja 7 a § hyväksytään keskustelutta.

8 §.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on II vastalauseessa, mikä käytännössä merkitsee sitä, että investointivarausta voitaisiin käyttää myös tutkimus- ja tuotekehitystoiminnasta aiheutuviin menoihin kahden vuoden ajan.

Ed. Tenhiälä: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Tenhiälän kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon, joka sillä on II vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

9 §.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on kirjattu II vastalauseeseen.

Ed. Tenhiälä: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Ed. Paloheimo: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälästä äänestettäisiin momentteittain.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Tulkitsen ed. Paloheimon tarkoittaneen, että pykälästä äänestetään kohdittain, ja kannatan hänen ehdotustaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Tenhiälän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseeseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Pykälä voitaneen käsitellä kohdittain.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1—4 kohta hyväksytään.

5 kohta.

Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 58 ei-ääntä; poissa 31. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 6 kohta, jota ei ole mietinnössä.

Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta.

Mietintö, jossa ei ole 6 kohtaa, "jaa"; ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 57 ei-ääntä; poissa 32. (Koneään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 7 kohta, jota ei ole mietinnössä.

Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta.

Mietintö, jossa ei ole 7 kohtaa, "jaa"; ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 33. (Koneään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

10—15 ja 17—21 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 25

Lakialoite n:o 24

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37

Suuren valiokunnan mietintö n:o 96

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 96. Ensinnä ensinnä asiaan yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Koska on mahdollista, että ministeri Liikanen myös tässä yhteydessä syyttää SKDL:ää toimimisesta omia periaatteitaan vastaan, kerron lyhyesti niistä periaatteista, joiden puolesta SKDL tässä yhteydessä toimii.

Ensiksikin ehdotan käsittelyn pohjaksi I vastalauseessa esitettyä lakiehdotusta. Tässä SKDL:n kantojen pohjalta syntyneessä lakiehdotuksessa me ehdotamme luovutusvoittoveroa kiristettäväksi siitä, mitä se tänä päivänä on.

Hallitus väittää, että kaikki tulot ovat verotuksessa samalla viivalla, mutta sehän ei pidä alkuunkaan paikkaansa. Pääomatulot ovat verotuksessa edelleen etuoikeutetussa asemassa, ja erityisen etuoikeutetussa asemassa ovat myyntivoittotulot. Tämä hallitus ei ole pystynyt panemaan myyntivoittotuloja täysimääräisesti verolle niin kuin Ruotsin sosialidemokraatit ovat panemassa Ruotsissa kaikki myyntivoittoverot samalle viivalle palkkatulojen kanssa. Tämä hallitus ei sosialidemokraattien mukana olostu huolimatta ole pystynyt kiristämään myyntivoittoveroa ja luovutusvoittoveroa merkittävästi. Tänä päivänäkin luovutusvoitoista verotetaan vain viidesosa siitä, mitä vastaavan suuruisista palkkatuloista. Tämän takia ehdotamme myynti- ja luovutusvoittoveroa kiristettäväksi, ja sillä tavalla haluaisimme, että tulot olisivat verotuksessa samassa asemassa, pe-

rustuvatpa ne työhön tai ovatpa ne työhön perustumattomia tuloja niin kuin pääomatulot ovat silloin, kun ne ovat myyntivoittoja. Myyntivoitot ainakin ovat saajansa omaan työhön perustumattomia tuloja.

Lisäksi ehdotamme vaihto-omaisuuden varastovarauksen poistamista kokonaan. Ehdotamme luottotappiovarauksen supistamista enemmän kuin hallitus esittää. Esitämme poistojen perusteiden muuttamista yleisesti niin, että ne vastaavat käyttöomaisuuden todellista kulumista. Sen sijaan toimintavarausta, joka suosii työvaltaisia aloja, haluamme laajentaa siinä tapauksessa, että varauksia ylipäättään säilytetään. Haluamme luopua paitsi investointivarauksesta myös tutkimusvähennyksestä ja konserniavustuksesta, jotka ovat veronkierron välineitä ja joista hallitus ei halua luovuttavan huolimatta siitä, että hallituksen piirissä hyvin tiedetään, että ne ovat veronkierron välineitä.

Lisäksi haluamme panna verolle yritysten edustusviinat. On kohtuutonta, että maassa voidaan miljardilla markalla vuosittain ryyppätä yhteiskunnan laskuun. Yhteiskunnan laskuunhan silloin ryyppätään, kun viinan hankintakulut ovat verotuksessa vähennyskelpoisia kuluja.

Sitten toinen periaate, minkä takia käsittelyn pohjana pitäisi olla lakialoitteemme, on se, että nyt on tilaisuus panna käytäntöön haittaveroja. Haittaverot ovat erityisen ongelmallisia porvaristolle, johon kuuluvat ovat ison pahan rahan edustajia ja asianajajia eduskunnassa. On ilmeistä, että porvariston piirissä ei ole sellaisia voimia, jotka haluaisivat panna luonnon saastuttamisesta aiheutuvat haitat saastuttajien maksettaviksi. En usko, että ed. Tiurikaan, joka on kovasti ollut esimerkiksi hiilivoimaloiden aiheuttamien ympäristöhaittojen verottamisen kannalla, tässä asiassa uskaltaa ottaa konkreettisia askelia. Hän on vain ydinvoiman puolustaja mutta ei halua käyttää tietojansa ja taitojaan rakentavasti niin, että luontoa varjeltaisiin saasteilta siihen tapaan kuin sitä pitäisi varjella myös plutoniumilta. Plutonium ei ole ydinvoimaonnettomuuksien aikaan saama yhdiste luontoon vaan ydinvoimaloiden normaalitoiminnan aikaansaama yhdiste.

Haittaverojen yhteydessä tietenkin on hyvin ongelmallista se, minkä suuruisia haittaveroja pitäisi määrätä. Siinä suhteessa näke-

mykset varmasti poikkeavat kovasti. Mutta niillä, jotka haluavat esittää haittaveroja, olisi tässä yhteydessä ollut tilaisuus tuoda käsiteltäviksi pykälämuutosehdotuksia, joissa haittaverot, jotka täällä joka tapauksessa tulevat käsittelyyn, olisi määrätty sen suuruisiksi kuin he pitävät hyvänä.

On ilmeistä, että vihreiden eduskuntaryhmässä tullaan esittämään sellaisia näkemyksiä, että haittaverot ovat liian alhaisia lakiehdotuksessamme. Sitä ne epäilemättä ovatkin, mutta tässä yhteydessä myös vihreillä olisi ollut tilaisuus aloitteellisuuteen, kun näitä asioita täällä joka tapauksessa käsitellään, tuoda esille pykälämuutosesityksiä, joissa heidän mielestään olisi ollut realistisempia summia määrättäville haittaveroilla. Samoin Suomen keskustan edustajilla olisi tässä yhteydessä, kun asiasta joka tapauksessa äänestetään, ollut tilaisuus tuoda omia näkemyksiään siitä, minkä suuruisina haittaverot pitää määrätä. Haittaverojen puolestahan eduskunnassa on liputettu niin oppositiossa kuin, hämmästyttävää kyllä, myös hallituspuolueiden edustajien taholta silloin, kun asioista ei ole tarvinnut päättää.

Herra puhemies! Paitsi että ehdotamme pohjaesitystä, tulemme yksityiskohtaisessa käsittelyssä äänestämään niistä pykälistä, jotka ovat mielestämme parempia esityksiä kuin hallituksen esitys, vasemmistolaisempia esityksiä kuin hallituksen esitys, vasemmistolaisempia esityksiä kuin ne, mihin sosialidemokraatit näyttävät edes pyrkineen, ja sen suuntaisia ehdotuksia, joihin esimerkiksi Ruotsissa sosialidemokraatit ovat johtaneet keskustelua elinkeinotulon verottamisesta.

Toivoisimme, että myös sosialidemokratistisella puolueella olisi näyttöjä toiminnasta hallituksessa vasemmistolaisen politiikan puolesta. Sosialidemokraattien edustajat ovat käyneet supattelemassa korviin, että seuraavien vaalien jälkeen hallituskokoonpano saattaa olla toinen kuin se tänä päivänä on ja sen takia meidän ei pitäisi äänestää lakiehdotusta yli valtiopäivien. Kyllä me sen varmasti tällä kerralla vielä teemme. Vuoden kuluttua katsotaan sitten, mikä on tilanne, kuinka todennäköistä on, että sosialidemokraatit pullautetaan porvarihallituksesta, ja sitten katsotaan, voiko joitakin osia lakiesityksistä säätää pysyvinä. Mutta tänä vuonna siihen ei ole mitään syytä. Sen verran huono lakiesitys yleispiirteissään on. Sen verran me

haluamme sosialidemokraateilta näyttöä ensi vuotta varten vasemmistolaisesta hallituksesta elinkeinotulon verottamisesta päätettäessä. Siis sosialidemokraateilla tässä yhteydessä ei ollut viime vuonnakaan näyttöjä eikä ole tänä vuonna sen enempää näyttöjä, mutta vielä on yksi vuosi aikaa antaa näyttöjä siitä, että hallituksessa kannattaa olla kokoomuksen kanssa ja että siellä saadaan aikaan myös vasemmistolaisia uudistuksia.

Ed. Rusanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppäsen puheenvuoron siihen osaan, jossa hän hyvin ankarasti arvosteli yrityksiä ja niiden toimintaa veron kiertämisestä, haluan korjauksena tuoda esille sen, että niitä tuloksentasauskeinoja, jotka Suomen lainsäädännössä suomalaisille yrityksille on annettu varastovarausten, poistojen ja muiden varausmahdollisuuksien muodossa, ei missään mielessä voi pitää veronkiertämiskeinoina. Niillä pyritään säätelemään korkeasta verokannasta johtuen yritysten verorasitusta, ja niiden avulla yritykset voivat itse suunnitella ja määritellä veronmaksuajankohdan.

Mielestäni tässä tapauksessa, kun keskeistä yritysverotuslainsäädäntöä uusitaan ja sen olemusta ja perusteita pohditaan, ainakin terminologian pitäisi olla oikealla tavalla informoitu eikä mihinkään väärämielisiin syytöksiin pitäisi syyllistyä.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppäsen ja SKDL:n ryhmän tekemä esitys haittaveroista on hengeltään niin kannatettava, että sen puolesta varmasti täytyy äänestää, vaikka siinä onkin eräitä teknisiä vaikeuksia.

Ensimmäinen tekninen vaikeus liittyy siihen, että esitys on elinkeinoverolakiin eikä valmisteverolakiin. Näin esimerkiksi Helsingin kaupungin energialaitos välttyy tältä verolta kokonaan, koska se ei ole elinkeinoverolain alainen lainkaan. Sen takia oikea paikka olisikin totta kai valmistevero, koska haittaa syntyy ihan yritysmuodosta riippumatta.

Toinen ongelma liittyy siihen, että verojen tasoa ei ole oikein harkittu. Esimerkiksi rikkidioksidille esitetty 50 penniä kilolta tai 500 markkaa tonnilta on niin pieni, että se ei houkuttele ketään rakentamaan rikinpoistolaitoksia. Se ei houkuttele ketään edes käyt-

tämään sellaista rikinpoistolaitosta, joka on jo rakennettu. Niinpä Ruotsissa esimerkiksi sosialidemokraattinen hallitus esittää 20 kertaa korkeampaa veroa, joka lieenee realistisella tasolla.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä SKDL, vihreät ja keskusta ovat innostuneet haittaveroista. Itse en pidä niitä hyvinä, koska haittaveroja on vaikea saada oikeudenmukaisiksi. Jos esimerkiksi hiilidioksidipäästöille pannaan haittaverot, pitäisi sopia, että samanlainen tulee kansainvälisesti. Muutenhan meidän metsäteollisuutemme joutuu siitä kärsimään ja sen seurauksena ilmeisesti ei ole muuta mahdollisuutta kuin pudottaa kantohintoja, koska kustannukset nousevat.

Sitten on kaikennäköisiä haittaveroja tietenkin mahdollisuus keksiä. Kasvihuoneilmion torjumiseksi metaanipäästöt ovat aika-moinen ongelma. Suuri metaanipäästöjen aiheuttaja on lypsylehmät. Jokaiselle lehmälle voitaisiin määrätä 1 000 markan haittaverot.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rusanen kielsi käyttämästä näistä laillisista veronkiertovälineistä nimitystä veronkierto, mutta olkoot ne sitten veronvälttämismenetelmiä. Hän oli sitä mieltä, että yritykset voivat suunnitella veronmaksun ajankohdan niiden avulla. Ed. Rusanen, eivät yritykset halua maksaa veroja lainkaan. Sen takia ne suunnittelevat tuloksensa sillä tavalla, etteivät ne koskaan joutuisi verolle. Oli täysin harhaanjohtavaa antaa sellainen kuva, että yritykset vapaaehtoisesti maksaisivat veroa silloin, kun niillä on käytettävissään tällaisia veronvälttämismenetelmiä.

Ed. Soininvaaralle sanon, että tässä yhteydessä, kun olemme päättäneet maksuista, niiden suuruudesta, olemme halunneet toimia siihen suuntaan, että mahdollisimman monet ryhmät voisivat olla mukana avattaessa pää haittaveroille. Me olemme itsessään oppineet tämän taktiikan sosialidemokraateilta ja sovellamme sosialidemokraatteihin heidän omaa taktiikkaansa, siis vähittäisten askelten linja.

Tiedämme, että jos olemme vain omilla linjoillamme, demareita ei saa mukaan tällaisiin nopeisiin suuriin uudistuksiin. Nämä summat antavat mahdollisuuden myös sosialidemokraateille avata pää. Me puhumme

haittaverojen tuotoissa miljardista markasta, jotka meidän ehdottamallamme haittaverolla saataisiin.

Ed. Soininvaara esittää yksinomaan rikin osalta sen suuruisia haittaverokertymää, että siitä tulisi valtiolle 3—4 miljardia markkaa vuodessa. Se on paljon. Mutta tuntien tämän joukon täällä ja sen haluttomuuden todellisiin uudistuksiin emme uskaltaneet ehdottaa sitä, vaikka olisimmekin olleet siinä asiassa luokkakantaisilla linjoilla ehdottomasti oikeassa.

Ed. Rehn (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen ehdottomasti eri mieltä ed. Seppäsen kanssa suurimmasta osasta niistä asioista, joita hän esitti. SKDL ansaitsee täyden tunnustuksen siitä, että olette nostaneet vihdoin kissan pöydälle ja esittäneet konkreettisen lakiesityksen haittaveroiksi.

Kuitenkaan eduskunta ei ole se paikka, jossa olisi lainvalmistelukapasiteettia riittävästi. Tämä on siksi suuri asia, että jos haluamme sen todellakin toimivaksi, tämä on kyllä valmisteltava ministeriössä. Olen samaa mieltä, että tämä on saatava aikaiseksi ja haittaverot ovat fakta, jonka edessä hiljalleen ilman muuta olemme.

Jos ajattelemme muuta ympäristönsuojelulainsäädäntöä, siinä on epäonnistuttu sikäli, että esimerkiksi ilmansuojelulaki ei toimi. Lupamenettelyt eivät toimi. Emme voi täällä hätäisesti vetää lakia esiin, säätää lakia, joka ei toimi. Sen lisäksi haluan sitä vielä painottaa, että kun haittaveroista joskus säädetään, on myös turvattava se, että verojen tuotot eivät mene valtion pohjattomaan kassaan, vaan että ne koituvat todellakin ympäristön hyväksi. Sen vuoksi tulen kyllä äänestämään näitä vastaan.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina tulee täysistuntoon, kun tietää, että ed. Tiuri on paikalla, suurin odotuksin: mistähän pääsemme nyt keskustelemaan. Nyt tapahtui ed. Tiurin taholta todellinen veto, kun hän esitti pieruveron säätämistä. Nimittäin lehmän pötsistä vapautuvaa metaanikaasua kutsutaan arkikielessä pieruksi.

Nyt sattuu olemaan niin, että ojitetuista soista vapautuu pierukaasua miljoonakertaisia määriä verrattuna siihen, mitä lehmän pötsistä ruoansulatuskanavien päitten kaut-

ta. Näin ollen hän esitti äsken oivan ajatuksen siitä, että meidän tulisi siirtyäkin nyt soidenajotusveron perimiseen. Siinä vihreät ovat hänen kanssaan samaa mieltä. Jos nämä mitoitetaan samassa suhteessa kuin vapautusta tapahtuu, eli lehmäpieruvero ja suopierovero, olemme myös kummankin kannalla. (Naurua)

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen sanoi, että he esittivät alimitoitettua rikkive-roa sen takia, että saisi pään auki ja sosia-lidemokraattejakin asiaa ymmärtämään. Il-meisesti ruotsalaisilla demareilla on kaksi-kymmentä kertaa isompi pää, koska siellä on aloitettu paljon isommalla summalla.

Pidän hyvin vaarallisena täysin alimitoitet-tuja veroja, koska silloin voidaan katsoa, että ne ovat sellainen ane, joka maksetaan oikeudesta saastuttaa, mutta ne ovat niin alhaisia, että ne eivät missään määrin hou-kuttele puhdistamaan. Tässä suhteessa toi-voisin, että te ensi kerralla tekisitte tasoko-rotuksen. Se ei paljon maksa, ei tarvitse kuin panna yksi nolla siihen, ja aletaan päästä oikeisiin suuruusluokkiin.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pulliaisen kannattaa tutustua näihin selvityksiin, joita kasvihuoneilmiöstä on tehty. Huomattavimpia metaanilähteitä ovat viimeisten tietojen mukaan lypsykarjan ja riisipeltojen metaanipäästöt. Kyllä ne ovat ihan huomattava lähde, niin että jos näitä haittoja ruvetaan verottamaan, kyllä lehmät ovat ensimmäinen kohde. Lisäksihän ne tie-tenkin hengittävät niin kuin ihmisetkin, että hiilidioksidiakin ne jonkin verran päästävät ilmakehään.

Soiden kuivaus vähentää tietenkin metaa-nipäästöjä niin, että sitä kannattaa tukea, jos metaanipäästöjä vain ajatellaan. Mutta toi-saalta kuivatus taas lisää hiilidioksidin pääs-töjä, joka on toinen kasvihuonekaasu, niin että ehkä siitä ei pidä verottaa sitten ollen-kaan.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Soininvaaralle sanoisin, että kun hän tietää näistä asioista niin paljon, pikkuisen hämmästyin sitä, että hän ei ole tuonut omia ehdotuksiaan äänestyk-seen ja käsiteltäväksi tässä yhteydessä, jossa

se olisi nyt ollut mahdollista, kun näitä asioita joka tapauksessa käsitellään. Me oli-simme mahdollisesti olleet siinä tilanteessa valmiit äänestämään hänen parempien ehdo-tustensa puolesta. Mutta nyt on vain nämä meidän ehdotuksemme, kun ed. Soininvaara ei ole tuonut omia ehdotuksiaan. Tässä mielessä ei ole niitä hyviä ehdotuksia ollen-kaan käsittelyssä, joita sitten sosialidemok-raattien olisi kenties Ruotsin kokemusten mukaan helpompi hyväksyä, mutta näitten suomalaisten kokemusten perusteella en us-kaltanut ehdottaa enempää.

Mitä sitten tulee tämän lain kolmanteen käsittelyyn, ehdotan ed. Soininvaaralle, että tarvittaessa teemme vaikka yhdessä sen tyyppi-siä ponsia, että ne tyydyttävät myös ed. Soininvaaraa, jolla on parempaa tietoa tässä asiassa sosialidemokraattien käyttäytymises-tä. Sitten voimme mitata sen, ovatko he niiden meidän yhteisten ponsiemme kannal-la, kun minusta tuntuu, että ainakaan näiden pykälämuutosten kannalla he eivät uskalla olla, koska nämä ovat vastoin hallituksen esitystä. Myöskään vasemmistolaiset ihmiset-hän eivät täällä voi toimia vastoin oikeisto-laisten hallituksen kantaa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ed. Tiurin kanssa kerrankin samaa mieltä siinä, että Suomessa esiintyvät riisipellot pannaan verolle.

Toisekseen, arvoisa ed. Tiuri, vähän leh-mistä. Lehmät ovat märehittäjiä, ja niin ovat kaikki hirvieläimet maapallolla, elikkä ne antiloopit ja kaikki muut semmoiset — meillä hirvet — ovat niitä pierun päästäjiä. Toisin sanoen tällä tavalla, kun mitoitetaan nämä naudat suhteessa villeihin nautaeläi-miin, saadaan aivan toisenlainen kuva asiois-ta. Kuitenkin ed. Tiuri on oikeassa siinä, että kesyt märehittäjätkin aiheuttavat pierukaasuil-miötä, ja se taas on mukana kasvihuoneil-miössä hyvin, hyvin pieneltä osalta, mutta mukana on kuitenkin.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kan-natan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Omalta osaltani haluan myös jatkaa keskus-telua tästä aihepiiristä, joka ei varsinaisesti sisälly hallituksen esitykseen elinkeinotulon verottamisesta, mutta jonka sinne pitäisi

sisältyä, eli siitä, miten verotuksella ohjataan tuotantotoimintaa ja muuta toimintaa ympäristöä vähemmän vahingoittavaan suuntaan.

Tässä suhteessahan jo silloin, kun viime valtiopäivillä hallituksen vuosisadan verouudistusta käsiteltiin, myös näiden, nyt ensimmäisten, verolakien käsittelyn yhteydessä monelta taholta on todettu, että sellainen verouudistus ei ansaitse nimitystä vuosisadan verouudistus, joka tässä suhteessa ei pidä sisällään minkäänlaisia esityksiä.

Hallituksen verouudistus on kohdannut hyvin paljon vastustusta kansalaisten keskuudessa. Sen eri osiin on suhtauduttu hyvinkin kielteisesti, nimenomaan pieni- ja keskituloisten verotuksen kiristämiseen. Kun kyse on ympäristönsuojeluun vaikuttamisesta verotuksen keinoin, luulisi, että hallitus ei tällaista vastustusta edes kohtaisi, koska kansalaisten mielipiteet ja oikeuskäsitykset tulisivat varmasti hyvin pitkälle tukemaan sellaisia esityksiä, joilla pyritään toimintaa ohjaamaan ympäristön kannalta edullisempaan suuntaan. Esityksiä haittaveroiksi taikka raaka-aineveroiksi, energiaveroiksi on kuitenkin hallitukselta turhaan saatu odottaa. On todella hyvä, että täällä on nyt ainakin yksi konkreettinen lakiehdotus, joka pohjalta näihin asioihin kantaa voidaan ottaa.

Ympäristötalouskomitea jätti äskettäin, huhtikuun lopulla, mietintönsä. Tämä komitea istui lähes kolme vuotta pohtimassa ympäristönsuojelun taloudellisen ohjauksen kysymyksiä, mutta tulokset jäivät mielestäni hyvin laihoiksi, itse asiassa yllättävän laihoiksi. Perusteelliset selvitykset jäivät kokonaan puuttumaan komiteatyöskentelyn yhteydestä. Itse komiteamietinnössä ja myös siihen jätetyissä eräissä mielipiteissä pahoitellaan sitä, että komitealla ei ole ollut sihteri- ja muita resursseja suorittaa tarvittavia selvityksiä, jotta se olisi voinut tehdä konkreettisia esityksiä. Esitykset jäivät todella hyvin yleiselle tasolle.

Tässä suhteessa ihmettyttää, miksei ympäristöministeriö käyttänyt apuna tätä komiteatyöskentelyä osoittamalla sille riittäviä resursseja, jotta olisi saatu aikaan selvityksiä ja mahdollisesti jo myös lakiehdotuksia uusista keinoista taloudellisen ohjauksen kautta vaikuttaa ympäristönsuojelun edistämiseen. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, ja nyt tämä komitea itsessään sitten kehottaa ympäristö-

ministeriötä suorittamaan selvityksiä haittaveroista, päästömaksuista ja muista esille ottamistaan asioista, eli ollaan tässä suhteessa hyvin alkutekijöissä, valitettavasti.

Komitean kannanotoista on syytä ottaa eräs omituisuus aivan erikseen esille. Komitea, samalla kun se esittää selvitettäväksi päästömaksuja ja esimerkiksi hiilidioksidiveron säätämistä, joka on ainoita konkreettisemmalla tasolla olevia esityksiä komiteamietinnössä, ottaa myös kantaa siihen, että nämä uudet verotuksen muodot eivät kuitenkaan saisi johtaa siihen, että yritysten kokonaisverotus kiristyy. Jopa niin pitkälle otetaan kantaa, että pitäisi sitten muilla keinoilla antaa mahdollisesti helpotuksia niille yrityksille, joihin nämä uudet verotuksen muodot erityisesti kohdentuisivat. Toisin sanoen yrityksille ei taloudellista räsitusta ympäristöä vahingoittavasta toiminnasta varsinaisesti tulisi lisää.

Voidaan tietenkin ajatella, että pelkästään verotuksen rakennetta muuttamalla sisäisesti voidaan vaikuttaa siihen, että sellainen toiminta, joka lisää verotusta, tulee epäedulliseksi ja tätä kautta halukkuus ympäristönsuojeluinvestointeihin kasvaa. Mutta asiaa voidaan tulkita myös siten, että itse asiassa komitea kannanotollaan myös vähentää, jos näin menetellään, mahdollisuuksia vaikuttaa näiden uusien verojen kautta todella yrityksille taloudellisia pakotteita antamalla ympäristön tilan paranemiseen, tuotantoprosessien uudistamiseen siten, että ne aiheuttavat vähemmän vahinkoa ympäristölle. Kuitenkin tähänhän nimenomaan pitäisi päästä, siihen, että tapahtuu muutoksia, ei pelkästään siihen, että veroja kerätään jollain toisella nimikkeellä.

Ympäristöministeri Bärnlund nosti Rautavaaralla 5.6. maailman ympäristöpäivänä erityisesti esille hiilidioksidiveron, joka tähän ympäristötalouskomitean mietintöön ehdotuksena sisältyy. Hän lupaili tältä osin esitystä jo ensi vuoden budjettiin liittyen. Hyvä on! Tästäkin voimme aloittaa. Hiilidioksidipäästöjen verottaminen nostaisi mm. maakaasun edullisuutta fossiilisten polttoaineiden joukossa. Vielä selvemmin maakaasun ympäristöystävällisyys näkyisi edullisuutena, jos rikin ja typen päästöille myös asetettaisiin päästöverot tai haittaverot. Myös tältä osin pitäisi nopeasti päästä esitysten asteelle. (Min. Liikanen: Olen samaa mieltä!)

Tässä yhteydessä on syytä palata eduskunnan äskettäin tekemään, tässäkin valossa hyvin järjestöömään päätökseen tukea verotuksellisesti Porin Tahkoluodon kivihiilivoimalan rakentamista. Kyseessä on todellinen kaksinaamaisuus ja mielestäni vastuuttomuus. Samalla ympäristöministerin suulla nostetaan hiilidioksidi ykköskysymykseksi, jonka ratkaisussa pitää nopeasti edetä, ja kuitenkin tuetaan verotuksella kivihiiltä. Sama koskee myös liikennepolitiikan konkreettisia ratkaisuja ihan viime ajoiltakin.

Hieman kauemmaksi, parin vuoden taakse viime eduskuntakaudelle, mennessä löytyy ratkaisu, joka todella mittavalla tavalla on toiminut ja tulee, jos sitä ei pureta ja muuteta, toimimaan ympäristön kannalta tarkoituksenmukaisen tuotannon kehittämistä vastaan: ratkaisu, jossa muutettiin energian verotusta siten, että energia saatettiin liikevaihtoverotuksen piiriin, johti siihen, että teollisuus käytännössä vapautettiin makсамasta energiaveroja, kun niitä aikaisemmin oli kerätty valmisteveron muodossa myös teollisuudelta. Miten kuvitellaan, että tällainen ratkaisu voisi sopia niiden tavoitteiden kanssa yhteen, kun kuitenkin toisaalta juhlapuheissa halutaan ohjata tuotannon kehittymistä siihen suuntaan, että sen ympäristöhaitat muodostuisivat mahdollisimman vähäisiksi?

Oleellista, ehkä vielä oleellisempaa kuin haittaverojen säätäminen päästöille ja vahingoittavalle toiminnalle on verotuksella ja muin keinoin vaikuttaa raaka-aineiden ja meidän luonnonvarojemme, säätämiseen ja energian käytön hillitsemiseen. Tätäkin taustaa vasten mm. tämä energiaveropäätös olisi syytä nopeasti ottaa uudelleen tarkasteltavaksi ja muuttaa verotuskäytäntö tältä osin perusteellisesti.

Kuitenkin näitä haittaveroja tai päästömaksuja, miten niitä sitten halutaankin kutsua, varmasti tarvitaan, ja ne pitäisi saada laaja-alaisesti koskemaan kaikkia päästöjä niin ilmaan, veteen kuin maaperäänkin. Edelleen myös jätteiden tuottamisen osalta olisi syytä valtakunnallisesti säätää verot taikka maksut liittyen niihin haittoihin, joita jätevuoret yhteiskunnalle ja luonnolle aiheuttavat.

Edelleen voitaisiin verotuksen keinoin, tietenkin myös muilla keinoin, vaikuttaa siihen, että turhat tuotteet taikka tuotteet, jotka

ovat korvattavissa ympäristöystävällisemmillä vaihtoehtoilla, saataisiin kokonaan pois markkinoilta taikka niiden valmistusta voitaisiin tuntuvasti rajoittaa.

Demokraattisen vaihtoehdon eduskuntaryhmä suhtautuu myönteisesti haittaveroihin, mutta on kuitenkin syytä korostaa oikeudellisen ja hallinnollisen ohjauksen ensisijaisuutta. Kaikki vältettävissä oleva ympäristön pilaaminen on kiellettävä ja estettävä tiukoin päästönormein ja muin rajoituksin. Kun tämän lisäksi otetaan esimerkiksi haittaveroihin tapahtuva ohjaus yhdeksi sääntelyn keinoksi, on nämä verot todella saatettava riittävälle tasolle siten, että niistä ei tule, niin kuin täällä joissakin puheenvuoroissa pelättiin, tavallaan oikeutusta maksamalla vapautua ympäristönsuojeluvelvoitteista. Tämä edellyttää tarkkaa harkintaa ja riittävän tasoisia veroja.

Tässä suhteessa kansainvälisesti tilanne ei ole kauhean hyvä, vaan hyvin harvoissa maissa on syntynyt sellainen poliittinen tilanne, että haittavero on saatu sille tasolle, että niiden on voitu todella nähdä vaikuttavan kehitykseen. Yksi tällainen maa on Hollanti, josta voidaan löytää esimerkkejä siitä, miten riittävän tasoiset haittavero todella ovat vaikuttaneet tilanteeseen. Päinvastaisia esimerkkejä on sitten myös. Toivottavasti Suomessa, kun haittaverojen säätämiseen päästään, syntyy sellainen poliittinen yksimieliisyys, että ne saadaan sille tasolle, että ne vaikuttavat tilanteen parantumiseen.

Edellytyksiä ympäristön tilan parantamiseen teollisuuden omin toimin on syntynyt voimakkaasti teollisuuden hyvin edullisen voittojen kehityksen myötä, niiden taloudellisen tuloksen paranemisen myötä. Ne tuotantolaitokset, jotka tässä maassa saastuttavat eniten ja joihin haittavero, tietenkin myös normit ja rajoitukset, tulisi voimakkaasti kohdistaa, ovat usein niitä laitoksia, jotka myös menestyviä pörssiyrityksiä tarkasteltaessa ovat siellä parhaassa päässä ja ovat tehneet erittäin hyvää taloudellista tulosta viime vuosien aikana. Meillä pitää olla keinot toimia niin, että näiden yritysten voittokehitystä käytetään ympäristönsuojeluinvestointien toteuttamiseen viimeisimmän teknologian mahdollistamalla tasolla ympäristön suojelemiseksi.

Itse asiassa tästä on joitakin myönteisiäkin esimerkkejä. Esimerkiksi Jämsänkosken Yh-

tyneitten tuotantolaitoksilla suoritettiin investointeja ja tuotannon uudistamista ja tältä osin siellä asetettiin jopa yrityksen toimesta melko tiukat suojelu- ja päästötavoitteet, ja tämän seurauksena myös vesiluvut tulivat ennätysajassa. Jos näihin tavoitteisiin päästään, niin siellä on mahdollista vaikuttaa ympäristön tilan paranemiseen.

Tämän haluan ottaa esille siitä syystä, että tässä tapauksessa yrityskohtaisesti on laskettu, että näillä investoinneilla, joihin liittyy siis myös ympäristönsuojeluinvestoinnit, voidaan todella saavuttaa sellaisia taloudellisia tuloksia, että nämä investoinnit kokonaisuudessaan hyvin lyhyessä ajassa maksetaan ja niiden kautta myös voidaan vaikuttaa ympäristön tilan paranemiseen. Tällaista ajattelua tietenkin toivoisimme yrityksiltä lisää.

Arvoisa puhemies! Haluan myös kannattaa ed. Seppäsen tekemää esitystä käsittelyn pohjaksi siitä syystä, että se pitää sisällään, vaikkakin, kuten todettu, alhaisella tasolla, haittaverojen säätämisen, mutta myös siitä syystä, että se muilta osin vastaa demokraattisen vaihtoehdon tavoitteita yritysverotuksen kiristämisen suhteen. Verotuksen painopistettä on siirrettävä niiden tahojen kannettavaksi, joilla on taloudellista kantokykyä, ja tätä suurilla yrityksillä meidän maassamme tällä hetkellä on.

Kolmannen käsittelyn yhteydessä tulemme tarvittaessa perustelulausumaehdotuksin palaamaan myös ympäristöverokysymyksiin.

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Käyty keskustelu ja tilanne täällä eduskunnassa osoittaa hyvin, että hallitukselta on puhti verouudistuksen osalta poissa. Ministeri Liikanen silloin tällöin vilahtaa täällä salissa, ministeri Puolannetta en ole koko keskustelun aikana täällä juurikaan nähnyt. Olettaisi, että kun eduskunta nyt antaa palautettaan niistä ehdotuksista, joita hallitus verouudistuksen osalta on tehnyt, sitä palautetta kuunneltaisiin ja myös otettaisiin kantaa niihin moniin uusiin ajatuksiin, joita täällä on esitetty. Ministeri Liikanen kaipasi viime syksynä uusia ehdotuksia veroista, joilla voitaisiin verotuloja kartuttaa; täällä niitäkin olisi ministerille ollut kosolti tarjolla.

Mutta ihan vakavasti puhuen minun mielestäni tämä tilanne, johon nyt verouudistuksen osalta on ajauduttu, on hallituksen tavoitteidenkin kannalta erinomaisen huono

sen takia, että verouudistus ei näytä jatkuvan mihinkään, vaan nyt jämähdetään siihen, mitä viime syksynä on saatu aikaiseksi. Minkäänlaisiin korjauksiin ei näytä olevan mahdollisuuksia, eikä hallituksen piirissäkään niiden osalta ole mitään muuta kuin epämääräisiä lupauksia.

Kun opposition toimintalinjaa täällä on arvosteltu hallituksen puolelta aikaisemmin, on haluttu esittää asiat hyvin mustavalkoisina. On sanottu, että keskustan tavoitteena on yritysverotuksen keventäminen ja SKDL:n ja muun vasemmisto-opposition tavoitteena yritysverotuksen kiristäminen ja että me täysin päinvastaisilta kannoilta arvostellemme hallituksen esityksiä. Pyytäisin palauttamaan mieliin äskeiset äänestykset investointivarauslain osalta. Useimmissa kohdissa oppositio äänesti täysin yhtenäisesti niiden ehdotusten pohjalta, joita keskustan puolelta tehtiin, eikä se johtunut siitä, että meillä olisi jokin taktiikka näissä asioissa, vaan kysymys oli siitä, että meidän ehdotuksemme pienten, työvaltaisten yritysten aseman turvaamisesta olivat sellaisia, että koko oppositio pääsääntöisesti saattoi niihin yhtyä. Tulkinta siitä, että me olisimme kaikissa asioissa keventämässä yritysten verotusta tai että SKDL ja muu vasemmisto-oppositio olisi kaikissa asioissa yritysten verotuksen kiristämisen kannalla, on täysin harhaanjohtava, täysin virheellinen kuva tosiasioista.

Kun on edellytetty älyllistä keskustelua — muistan ministeri Liikasen sitä erityisesti vaatineen — minusta myös veroasioissa pitäisi hiljalleen siirtyä näistä asemista todelliseen keskusteluun ja pohtia, mitä niin hallituksen kuin oppositionkin puolella on näissä asioissa annettavana ja sanottavana. Luulen, että varsinaisten elinkeinoverotusta koskevien asioiden ohella myös ympäristöveroasiat ovat nyt sellaiset, että niihin hallituksen on otettava kantaa.

En malta olla tässä yhteydessä ihmettelemättä sitä, että kun pari viikkoa sitten eduskunnassa keskusteltiin ympäristöveroista, nimenomaan ympäristönsuojeluinvestointien liikevaihtoverotuksesta, ministeri Suominen istui täällä salissa ja kun silloin halusimme kuulla, mikä on hallituksen tai yksittäisten ministerien kanta siihen, että ympäristönsuojeluinvestoinneilta poistettaisiin liikevaihtovero, kukaan ei pukahtanut mitään. Hallituksen kanta jäi kertomatta. Nyt saa-

toimme tänään tai eilen lukea lehdistä, että ministeri Suominen oli jo vaatinut julkisuudessa ympäristönsuojeluinvestointien liikevaihtoveron poistamista. Miksi hän ei voinut tehdä sitä eduskunnassa, lausua täällä omaa mielipidettään julki? Miksi se pitää mennä lausumaan jonnekin muualle? Miksi eduskuntaa ei käytetä siihen keskusteluun, jota varten eduskunta on olemassa?

Olen arvostellut jo monta kertaa näiden lakien käsittelyn yhteydessä sitä, että eduskunta on antanut käsistään vallan veroasioissa. Me hyväksymme näköjään täysin nykyisen tilanteen. Me hyväksymme sen, että ministerit ovat, missä sattuu, silloin kun näitä asioita eduskunnassa käsitellään. Väitän, että tämänkin keskustelun aikana on tullut esille sellaisia seikkoja, joita olisi kannattanut hallituksen puolella kuunnella ja joihin ottaa kantaa tässä keskustelussa.

Eduskunnan kannalta olisi toki tärkeää tietää, mitä hallitus myös suunnittelee asioista, minkälaisia tavoitteita sillä verotuksen osalta on. Aina käy niin, että kun lait on täällä käsitelty ja hyväksytty, sen jälkeen pomppaa pystyyn yksittäisiä edustajia, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja ja muita edustajia, jotka sanovat, että on mennyt pieleen ja pitää korjata, pitää tehdä muutoksia. Mutta silloin kun on se aika, jolloin niitä muutoksia voidaan tehdä, täällä istutaan hiljaa eikä tehdä mitään. Ainoa asia, minkä valtiovarainvaliokunta sai elinkeinoverolain osalta aikaiseksi, oli se, että valiokunnan mietintöön liitettiin yksi lause, jossa todettiin sellainen asia, joka oli hallituksen esityksen perusteluissakin todettu. Täysin merkitykseltön asia myös hallituksen kannalta.

Tässä suhteessa toistan jo aiemmin sanoamani, mutta mielestäni kysymys on niin vakavasta asiasta eduskunnan arvovallan ja toimintamahdollisuuksien kannalta, että tätä ei voida ohittaa.

Ed. Rehn, joka ei valitettavasti ole enää paikalla, puuttui asiallisesti ottaen samaan asiaan, kun hän sanoi, että ei eduskunnassa tällä hetkellä voida säätää lakeja eikä voida tehdä muutoksia verolainsäädäntöön. Se on tällä hetkellä tosiasia. On valitettava tosiasia, että joudumme anomaan ja pyytelemään. Jopa hallitusryhmien edustajat joutuvat anomaan ja pyytelemään, että hallitus edes jollain tavalla veisi eteenpäin niitä asioita, joita eduskunta on edellyttänyt.

Kokoomuksella oli parin vuoden takaa ryhmäaloite, joka koski ympäristönsuojeluinvestointien liikevaihtoverotusta mutta täällä istutaan ja odotetaan, että hallitus tekisi jotain. Eduskunta itse ei tee yhtään mitään. (Ed. Rusanen: Ei edellinkään hallitus tehnyt!) — No, se ei ole mikään selitys, vaikka ennen on tehty miten tahansa. Myönnän ihan rehellisesti, että ei meillä keskustalaisilla ole sen paremmat jauhot pussissa kuin nykyisillä hallituspuolueillaakaan. (Ed. Rusanen: Mutta kokoomuksella oli!) Mutta ei se ole mikään selitys sille, että annetaan asioiden olla entisellään, vaan uudistaahan tätä järjestelmää pitää, korjata epäkohtia. Meille on tehnyt erinomaisen hyvää katsoa asioita opposition penkiltä. Se on ollut todella terveellistä Suomen keskustalle. Luulen, että olisi terveellistä myös monelle nykyiselle hallituspuolueelle katsoa, miltä eduskuntatyö näyttää opposition penkiltä nähtynä. Se on ollut meille terveellistä, ja näyttää, että kansankin mielestä se on tehnyt meille hyvää.

Menen sitten elinkeinoverolain yksityiskohtiin, koska ei kannata yksinomaan näistä periaatteista puhua. Mitä tulee hallituksen esitykseen, sehän on pilkulleen ja pisteelleen, voi sanoa, saman sisältöinen kuin se ehdotus, joka viime syksynä yksityisena säädettiin. Hallituksessa ei ole tehty siihen mitään muutoksia, eli ne keskeiset epäkohdat, joihin kiinnitimme viime syksynä huomiota, edelleen ovat tässä laissa.

Me olemme olleet ja olemme edelleenkin valmiit siihen, että suurten, pääomavaltaiten yritysten verotusta kiristetään. Se näkyy mm. siinä, että olemme valmiit hyväksymään varastovarauksen supistamisen, joka on pääomavaltaisille yrityksille tärkeä tuloksensauskeino. Mutta vastaavasti edellyttämme, että pienten yritysten ja yrittäjien verotuksellista asemaa kevennetään. Tämä voisi tapahtua siten, että esimerkiksi toimintavarauksen tekemahdollisuutta parannettaisiin juuri samalla tavalla kuin täällä SKDL:nkin puolelta esitettiin. Silloin pienet, työvaltaiset yritykset, joissa yrittäjäpanoskin on erittäin vahva, voisivat nykyistä paremmin käyttää tuloksensausmahdollisuuksia hyväkseen. Tämä edellyttäisi sitä, että varastovarausta supistettaessa, jonka me hyväksymme, tulisi samanaikaisesti parantaa toimintavarauksen tekemahdollisuuksia.

Toinen asia, joka on jäänyt vähälle huomiolle tässä keskustelussa, on se, että verouudistus ei johtanut eikä johda sellaiseen verotuksen yksinkertaistamiseen, että verosuunnittelun merkitys vähenisi. Päinvastoin nämä muutokset johtavat siihen, että verosuunnittelun merkitys kasvaa. Ne yritykset, joilla itsellään on asiantuntemusta tai kyky ostaa asiantuntemusta ulkopuolelta verosuunnittelun tekemiseksi, voivat edelleenkin varsin taitavasti ja vähällä vaivalla välttyä verotukselta, kun taas pienet yritykset, joilla tällaiseen ei ole mahdollisuuksia, joutuvat entistä kireämmän verotuksen kohteeksi. Hyvä esimerkki siitä on EVL:n myyntivoittoverosaännösten kohta, jossa sekä sukupolvenvaihdoshuojennuksen poistaminen että verotuksen kiristäminen hallituksen esittämällä tavalla johtaa siihen, että juuri pienet yritykset joutuvat siitä kärsimään. Suuret yritykset, niin kuin asiantuntijana ollut Andersson verojaostossakin totesi, pystyvät mm. myyntivoittoverotuksen kiristymisen hyvin taitavasti välttämään.

Herra puhemies! En tässä yhteydessä käy enää yksityiskohtaisemmin muutosehdotuksiimme.

Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen mukainen lakiehdotus.

Ed. Härmäläinen (vastauspuheen-vuoro): Herra puhemies! Ed. E. Aho hehkuttaa jo toista kertaa eduskunnan arvovalan puolesta ja ihmettelee, miksi eduskunta ei ole sellainen keskustelufoorumi, jossa esimerkiksi verouudistuksesta keskusteltaisiin vakavasti.

Minusta tämänpäiväinen tätä edeltävä keskustelu kesyistä nautaeläimistä, jota oppositio varsin hartaasti ja pitkään kävi, jo omalta osaltaan osoittaa sen, että ei täällä ole edellytyksiä vakavasti keskustella ja tehdä uusia avauksia myöskään veropolitiikassa. Opposition toiminnalta puuttuu myös sisäinen johdonmukaisuus ja loogisuus, jota ed. Aho myös peräänkuuluttaa. Kun hän äsken käytti esimerkkinä äskeitä investointivarauslakia, voin käyttää sitä samaa esimerkkinä todistaakseni, että johdonmukaisuus puuttuu. Keskusta haluaa laajentaa investointivarausmahdollisuuksia ja SKDL puolestaan kaventaa niitä, pitää koko lakia jo aikansa eläneenä ja haluaa sen kumoamista. Mitä

johdonmukaisuutta on siinä, jos tällainen oppositio yhtenäisenä äänestää hallituksen lakiesitystä vastaan ja keskustan laajennusesitysten puolesta?

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. E. Aho oli hyvin oikeilla jäljillä äskeisessä puheessaan todetessaan, että ministeri Suominen meni varsin merkittävän sanoman kertomaan eduskunnan ulkopuolella sen jälkeen, kun me edustajat olimme täällä hänen läsnäollessaan lukuisia kertoja, voimmeko sanoa, ärsyttäneet häntä ottamaan asiaan kantaa ja kertomaan, mitä hallitus aikoo tässä asiassa tehdä. Siitä huolimatta hän katsoo, että eduskunta ei ole siinä määrin merkittävä mediatapahtumapaikka, että täällä tällaisia uutisia kerrottaisiin vaan että ne mennään kertomaan eduskunnan ulkopuolelle. Ei ihme, että suhtautuminen eduskuntakeskusteluihin on sellainen kuin se tällä hetkellä on.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Härmäläiselle toteaisin, että juuri investointivarauslaki on hyvä esimerkki siitä, että nämä ovat johdonmukaisia. Me olemme sillä kannalla, että investointivaraus säilytetään. SKDL on sen poistamisen kannalla, mutta jos se säilyy, ja olen aivan varma, että SKDL:llä on ihan luonnollinen järkevä logiikka siihen, että jos se kerran säilytetään, kyllä pienten yritysten tulee voida käyttää sitä samalla tavalla hyväkseen kuin suurtenkin. Tässä on ihan selvä järkevä logiikka. Mutta tällaisia asioita ei ollenkaan hallituksen puolella haluta ymmärtää eikä niistä keskustella.

Sitten jatkaisin vielä arvostelusta, jota olen esittänyt. Teen sen todella vakavalla mielellä, ja olen tehnyt sitä verojaostossa kahden vuoden ajan ilman, että se olisi tullut tänne saliin. Mutta nyt minun mielestäni on aika tuoda tämä keskustelu myös saliin, puhua asiasta täällä. Tässä keskustelussa ed. Rehn, ed. Donner ja asiallisesti ottaen myös ministeri Suominen omalla kannanotollaan ovat osoittaneet sen, että tällaista tarvetta on olemassa, ja jotain pitäisi näille asioille tehdä. Ei tässä oppositio ole suinkaan yksinään vaatimassa muutosta nykyiseen käytäntöön.

Ed. Härmäläinen (vastauspuheen-vuoro): Herra puhemies! Ed. E. Aholle sa-

noisin, että jos minä haluan jotain säännöstä poistettavaksi, niin en minä pyri sen poistamiseen sitä kautta, että ensin laajennan sen käyttömahdollisuuksia mahdollisimman laajalle, jolloin sen poistaminen tulee entistä vaikeammaksi. Minä pyrin sen poistamiseen suurinta tietä enkä mahdollista kiertotietä.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tästä ehkä on turha enää kovin pitkään keskustelua jatkaa, mutta ed. Hämäläinen, hallituksen esittämä muutos investointivarauslakiin johtaa siihen, että entisestä poiketen asettamalla alaraja pienimmät yritykset ja yrittäjät joutuvat järjestelmän ulkopuolelle. Me emme sitä kannata eikä SKDL: kään sitä kannata. SKDL on täysin johdonmukainen sen takia, että jos kerran varausjärjestelmä jää voimaan, kyllä on kohtuullista, että pienimmätkin yritykset ovat siinä mukana. Ja me olemme täsmälleen samalla kannalla, ed. Hämäläinen.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ensinnäkin kannatan ed. E. Ahon tekemää ehdotusta tämän asian käsittelyn pohjaksi.

Herra puhemies! Ympäristöongelmien voimakkaan kärjistymisen pysäyttämiseksi tarvitaan nopeasti ja tehokkaita toimenpiteitä. Asia on tärkeä niin maailmanlaajuisesti kuin meillä Suomessa myös kansallisesti. Asiassa tarvitaan nopeita toimenpiteitä normiohjauksen tehostamiseksi ja tiukentamiseksi, mutta asiassa tarvitaan myös muunlaisia toimenpiteitä tarkoituksena ja tavoitteena sama päämäärä, terveempi ympäristö, entistä vähempi ympäristön saastuttaminen ja pilaaminen. Tällaisissa toimenpiteissä myös Suomen keskustan eduskuntaryhmän mielestä on merkittävä rooli oleva ympäristö- ja haittaveroilla. Meidän mielestämme tarvitaan sekä panosveron tyypisiä haittaveroja eli erotteluveron tyypisiä veroja, joiden idea on se, että niillä tehdään jokin niukka tai suojeltava luonnonvara entistä kalliimmaksi tai halpa ja haitallinen luonnonvara entistä kalliimmaksi käyttäen tuotannossa ja tuotantoprosessissa. Näiden panosverojen lisäksi käyttökelpoisia ympäristöverotuksen muotoja ovat myös ihan normaalit haittaveron tyypiset verot, kuten tällä hetkellä tupakan ja alkoholin verona kerätään eräänlaista haittavaeroa.

Suomen keskustan eduskuntaryhmän mielestä tulee hyvin nopeasti saada aikaan sel-

lainen ympäristöveropaketti, jolla ohjataan tuotantoprosesseja ja kulutusta ympäristön kannalta entistä terveempään ja nimenomaan luonnonvaroja nykyistä säästävämpään suuntaan. Keskustan mielestä ympäristö- ja haittaverojen mielestäni radikaali kiristäminen ei saa kuitenkaan johtaa kokonaisuudessaan yritysverosektorin merkittävään verotaakan lisäämiseen. Vastapainona ympäristö- ja haittaverojen kiristämiseksi tuleekin mielestämme keventää pienempien ja työvaltaisten yritysten verotusta sekä näillä toimilla, joita olemme esittäneet investointivarauslain ja nyt EVL:n yhteydessä, että monilla muilla toimilla, jotka astuvat kuvaan silloin, kun ensi syksynä käsitellään esimerkiksi EVL:ää ja eräitä muita vastaavia elinkeinotoimintaa sääteleviä lakeja.

Keskustan eduskuntaryhmän ja puolueen piirissä on jo pitempään valmisteltu konkreettisia esityksiä ympäristö- ja haittaveroiksi. Tämän lisäksi oppositiopuolueiden toimesta vihreiden eduskuntaryhmän aloitteesta on vihreiden, SKDL:n ja keskustan yhteisyrityksenä hanke pyrkii todella saamaan aikaan joukko sellaisia yhteisiä lainsäädännöllisiä tai periaatteellisia linjauksia, joiden takana koko oppositio mahdollisimman laajasti voisi seisoa ympäristö- ja haittaverohankkeiden toteuttamisessa.

Ed. Seppäsen toimesta on kuitenkin jo nyt tämänkin asian käsittelyn yhteyteen tehty ehdotus, jossa esitetään joukko ympäristö- ja haittaveroja. Ed. Seppäsen esitys ansaitsee mielestäni täyden tunnustuksen. Se on hyvä esitys ja askel oikeaan suuntaan tässä tärkeässä ja kiireellisessä toimenpiteessä. Mutta tunnustaa täytyy kuitenkin, että ed. Seppäsen esitys ei välttämättä kaikilta osiltaan ole aivan loppuun harkittu, siinä mitassa loppuunharkittu kuin hyvän lainsäädännön tulisi pohjimmiltaan olla, ei välttämättä teknisesti loppuun harkittu eikä välttämättä myöskään verojen kohdentumisen osalta määrällisesti ja ehkä myös kohdentumisen sattuvuuden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla kaikilta osin oikeaan osunut. Tämän halusin sanoa siitä syystä, että emme halua vastustaa näitä esityksiä, joita ed. Seppänen on tehnyt. Me haluamme ymmärtää ja osoittaa myötätuntoa näille esityksille. Emme äänestä välttämättä niiden kaikkien puolesta.

Tässä on joukko sellaisia konkreettisia esityksiä, jotka meidän mielestämme ovat aika valmiita äänestettäväksi tai päätettäväksi ed. Seppäsen ehdotusten mukaisesti jo nyt, esimerkiksi otsonikerrosta tuhoavien aineiden vero tai haitallisten aineiden veteenjäätövero, torjunta-aineiden luontoonpäästövero ja ehkä kloorin vesipäästöverokin aika pitkälti. Mutta nimenomaan eräiden muiden ed. Seppäsen lakialoitteeseen liittyvien esitysten kohdalta mielestäni tarvitaan tarkempaa harkintaa sekä lakiesitysten teknisen että ennen kaikkea sen tärkeimmän eli sisällöllisen antin osalta.

Tästä syystä, herra puhemies, kerron jo tässä yhteydessä, että asian myöhemmässä käsittelyssä emme vastusta näitä esityksiä, mutta emme välttämättä äänestä kaikkien niiden puolesta. Osaan niistä voimme yhtyä jo nyt. Muiden osalta sekä ympäristö- ja haittaverohankkeen kokonaisuuden osalta toivomme, että me yhteistyössä opposition ja myös hallituksen kanssa jo tulevana syksynä löytäisimme riittävän monesta konkreettisesti kohdasta sellaisen yhteisymmärryksen, että lainsäädäntötoimin asiassa päästäisiin eteenpäin jo 1.1.1990 lukien.

Ed. Hämäläinen: Herra puhemies! Tänään on puhuttu hyvin paljon ympäristöpolitiikasta elinkeinoverotuksen yhteydessä, niin että haluaisin nostaa esille myös toisen ajankohtaisen kysymyksen, nimittäin asuntopolitiikan. Sekin liittyy elinkeinoverotukseen siltä osin, mikä koskee asunto-osakkeiden aliarvostusta.

Vaihto-omaisuuden aliarvostusta on aivan oikein alennettu verouudistuksen yhteydessä. Tiukempi kohtelu on ollut aivan perusteltua. Mutta sen sijaan ei ole perusteltua, että asunto-osakkeet on määritelty muita korkeamman aliarvostuksen piiriin. Erotus on kaiken kaikkiaan 20 prosenttia. Se on hyvin merkittävä tilinpäätössiirtojen kannalta. On syytä uskoa, että se on myös omiaan kiihdyttämään asuntokauppoja. Niille, joilla vaihto-omaisuus on arvopaperien muodossa, 20 prosentin ero aliarvostusmahdollisuuksissa on varsin merkittävä. Heidän kannattaa vaihtaa arvopaperinsa asunto-osakkeisiin. Asiantuntijat ovat sanoneet, että tämä säännös on elinkeinoverotuksessa saanut hyvin epäonnistuneen muodon. Se on epäonnistunut sillä tavalla, että se tekee asunto-osak-

keiden hankinnan arvopaperikauppiaille erittäin edulliseksi, paljon edullisemmaksi kuin muiden arvopaperien hankinnan. Tämä kaikki tapahtuu tilanteessa, jossa ihmetellään, että asuntojen hinnat ovat nousseet valtavasti. Olen samaa mieltä asiantuntijoiden kanssa, että ei ole viisasta, että lainsäädännöllä lisätään asunto-osakkeiden kiinnostavuutta jobbauksen kohteena.

Valtiovarainministeriö katsoi viime syksynä, että elinkeinoverotukseen liittyvä asunto-osakkeiden aliarvostus ja siihen liittyvät riskit ovat varsin vähäisiä ja muutosta ei silloin haluttu. Nyt kun tilanne on asuntopolitiikassa niin ylikuumentunut kuin se on, ei ole mitään syytä ottaa pienintäkään riskiä. Sosialidemokraatit ovat pyrkinet keskustelemaan tästä asiasta ja saamaan siihen muutoksen niin viime syksynä kuin tänä keväänäkin, kun uudelleen asia on valiokunnassa tullut esille. Emme ole siinä onnistuneet. Toinen hallituskumppanimme kokoomus ei ollut halukas edes valiokunnan mietintöön kirjaamaan tästä hallitukselle terveisiä. Kun erityisesti pääkaupunkiseudulla arvopaperikauppaa harrastetaan ja erityisesti täällä asuntojen hinnat ovat myös nousseet, on syytä epäillä, että aliarvostusmahdollisuus edelleen kiihdyttää asuntokauppaa nimenomaan jobbausmielessä.

Poistosäännökset ja varausmahdollisuudet elinkeinoverotuksessa ovat eurooppalaisittain katsoen varsin vapaamielisiä aivan toisin kuin porvaripuolueiden taholta on annettu ymmärtää. Ne sallivat laajan tuloksen säätelymahdollisuudet, mutta se on kuitenkin vielä aivan eri asia kuin asuntojen jobbaus ja arvopapereilla keinottelu, eikä pidä lisätä lainsäädännöllä tuulta jo ennestäänkin ylikuumentuneeseen tilanteeseen.

Herra puhemies! Hallituksen pitää ottaa asia uudelleen esille ja antaa asunto-osakkeiden aliarvostusta koskeva muutosesitys eduskunnalle mahdollisimman pian.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun joudun niin usein olemaan eri mieltä ed. Hämäläisen kanssa, kun hän yrittää puolustella epätoivoisesti hallituksen ja hallitusryhmien kantoja, ehkä on syytä pöytäkirjoihin todeta, että tässä asiassa, mikä koskee asunto-osakkeiden aliarvostusta, olen lämpimästi ed. Hämäläisen kanssa samalla kannalla.

Ed. Tiuri: Herra puhemies! Haluan tässä pitää pienen oppitunnin niille, jotka tukevat erilaisia haittaveroja esittäökseni, mihin se linja johtaa, kun sitä johdonmukaisesti noudatetaan. (Ed. Pekkarinen: Kahvit myös sitten! — Ed. Laine: Jälleen kerran!) Täällä on syytä valistaa eduskuntaa, koska tietämättömyys on suuri.

Kasvihuoneilmiö on ylivoimaisesti pahin ympäristöhaitta. Jos veroja ajatellaan, niin kai niitten täytyisi suuntautua sen torjumiseen tai hidastamiseen. Silloin ensimmäisenä ovat tietenkin hiilidioksidipäästöt, jotka täällä on jo mainittukin. En puhu niistä sen enempää.

Kolmanneksi tärkein kasvihuonekaasu on metaani. Metaani ilmeisesti ensi vuosituhanella tulee olemaan pahin kasvihuonekaasu, koska tällä hetkellä ei ole vielä mitään ajatuksia, miten sitä voitaisiin poistaa. Hiilidioksidipäästöthän voidaan poistaa siirtymällä energialähteisiin, jotka eivät hiilidioksidia tuota, eli vesivoimaan, ydinvoimaan, aurinkovoimaan.

Toiseksi pahimman kasvihuonekaasun, typioksidien, vähentämisestäkkin on jo suunnitelmia. Sen sijaan metaanin pitoisuus on jatkuvasti kasvanut aivan samassa tahdissa kuin ihmisten määrä maapallolla. Ilman muuta sen määrää tulee olemaan vaikein vähentää. Sen torjuminen olisi syytä aloittaa heti.

Tällä hetkellä metaanipäästöistä viidesosan aiheuttavat asken mainitsemani märehitjät, noin viidesosan riisipellot, noin viidesosan biomassan poltto eli puun ja kasvillisuuden polttaminen ja suot lähes viidesosan, ei enää ihan sitä. Loppu jakaantuu hyvin moneen osaan. Jos katsotaan, mitkä päästöt ovat eniten kasvaneet vuoden 1940 jälkeen, siinä johtavat riisipellot. Niiden päästöt ovat lähes kaksinkertaistuneet, lypsykarjan samoin. Biomassan eli puun ja vastaavan poltto on myös kasvanut lähes kaksinkertaiseksi 40 vuodessa. Sitten on tullut uusi lähde, maakaasukaivokset, jotka ovat lisänneet metaania suurin piirtein saman verran kuin karja. Maakaasu tulee täälläkin taas vastaan sellaisena energian lähteenä, jota muka mainostetaan saasteettomana.

Jos nyt ajatellaan, miten veroilla tätä asiaa hoidettaisiin, niin ilmeisesti riisipelloista meidän ei tarvitse täällä murehtia, niitä ei ole. Seuraava päästön lähde onkin lehmät. Kyllä

niille täytyy kohtuullinen vero saada siitä, että ne päästävät metaania ilmaan. Sitten on biomassan poltto. Ilmeisesti saunan kiukaiden hintaan on lisättävä veroa, vastaavasti takkojen hintaan, jotta puun polttaminen tulisi verolliseksi. Se aiheuttaa metaanipäästöjä. Se aiheuttaa tietenkin vielä hiukkas-päästöjä, jotka ovat ehkä pahempia kuin metaanipäästö ihmisen kannalta lähiaikoina.

Tässä on erilaisia verotuskohteita. Maakaasua täytyy myös verottaa. Maakaasuhan vuotaa kaiken aikaa joka paikasta ilmaan niin, että se aiheuttaa aikamoista saastetta yläilmakehään.

Kun puhuttiin, että soiden ojitusta pitäisi verottaa, ilmeisesti sitä pitäisi tukea, koska vuoden 1940 jälkeen soiden metaanipäästöt ovat pudonneet lähes puoleen tämän kirjan mukaan, jota tässä olen referoinut. Tämä on Kansainvälisen tieteellisen unionin erään komitean julkaisema kirja kasvihuoneilmiöstä ja sen aiheuttamista ilmasto- ja ekosysteemi-muutoksista, niin että tämä on mahdollisimman arvovaltaista tietoa, mikä tässä on. Tämä ei ole mitään lehdestä leikattua.

Nämä asiat ovat siis aika monimutkaisia, ja siitä syystä minusta haittaverot eivät ole niin selviä kuin kuvitellaan. Niissä joudutaan aikamoisiin vaikeuksiin. Kyllä parempi menetelmä on se, että tuetaan esimerkiksi verovähennyksillä sellaista toimintaa, joka vähentää haitallisia päästöjä, ja pyritään kaikin tavoin kehittämään menetelmiä, joilla päästään eroon päästöistä, eli kannatetaan ydinvoimaa ja muuta järkevää toimintaa.

Ed. Laine (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tiuri jälleen kerran esiintyi haittaveroja vastaan sillä perusteella, että niillä ei ole riittävän tehokasta vaikutusta. Kyllä ed. Tiuri on varmasti siinä suhteessa oikeassa, että tämä vaikutus ei yksinään riitä. Mutta ed. Tiuri, jos olen oikein ymmärtänyt teidän puheenvuoronne ja tavoitteenne ja ohjelmanne, te nimenomaan vastustatte myös tehokkaampia toimia, esimerkiksi päästöjen rajoittamista veteen, ilmaan. Te vastustatte rajoituksia energian ja raaka-aineiden käytölle, siis verotusta tehokkaampia keinoja te kuitenkin vastustatte.

Mielestäni teidän ohjelmanne johtaa juuri umpikujaan: ei saa verotuksellisin keinoin asettaa esteitä päästöille, mutta ei saa myöskään tehokkaammin lainsäädäntötoimin

asettaa mitään esteitä. Te sanotte, että pitää antaa verohelpotuksia. Sitähän porvarit aina vaativat, kun on puhe yrityksistä. (Ed. Seppänen: Eivät yritykset maksa veroa, josta voisi antaa helpotuksia!) — Sekin pitää paikkansa. On niin suuri määrä sellaisia yrityksiä, jotka eivät esimerkiksi valtiolle lainkaan veroja maksa.

Te, ed. Tiuri, jos oikein muistan, äänestitte mm. kivihiilivoimaloiden rakentamisen puolesta. Eikö se juuri tarkoita päästöjen lisäämistä? Minun mielestäni teidän ohjelmanne on umpikujaohjelma.

Ed. Jokinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oli todella uskomatonta se, mitä ed. Tiuri jälleen kerran puhui saasteista. Minkä suunnan tilastotietoja hän mahtoi nyt esitellä? Niitähän saa dollareilla ja niitä saa markoillakin, minkälaisia tilauksia haluaa tehdä, minkälaiset tulokset ovat tarpeen oman syyllisyyden peittämiseksi. Näinhän teollisuus on tehnyt ja tekee jatkuvasti. Teollisuuden saasteet ed. Tiuri aina ohittaa.

Kun nyt etsitään todella sellaisia verotuskohteita, jotka aiheuttavat vahinkoa ympäristölle, olisi myös tupakka otettava yhtenä verotuksen kohteena. (Ed. Perho: Kannataan!) Se saastuttaa myös aika huomattavalla tavalla ja aiheuttaa sairauksia ihmisille. Erityisesti liikenteen saasteet ovat tänä päivänä sellainen tekijä, josta tulisi puhua enemmän kuin tässä tilaisuudessa nyt on puhuttu.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laine on minusta kestävämmällä pohjalla, kun hän vaatii hiilidioksidipäästöille veroa, mutta estää ydinvoimaloiden rakentamista eduskunnassa. Sehän on juuri se keino, jolla päästäisiin hiilidioksidista eroon. Minusta siinä ei ole minkään näköistä johdonmukaisuutta.

Sitten ed. Jokiselle huomauttaisin, että tämä ei ole mikään viikkolehti, josta minä näitä tilastoja luin, vaan tämän on julkaissut Kansainvälisen tieteellisen unionin tieteellinen komitea ympäristöasioiden tutkimiseksi.

Ed. Almgren: Herra puhemies! Edustajat Pulliainen ja Tiuri virittivät keskustelun organisen luonnon eräiden edustajien päästöistä. Se johtaa siihen, että joku nerokas tulee ehdottamaan myös erityisiä katalysaat-

toreita asennettavaksi näihin luomakunnan edustajiin, kenties ihmisiinkin, metaanin ja hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi tai peräti poistamiseksi.

Haitta- ja saasteverotuksessa sellaisena kuin se keskustelussa on nyt esiintynyt esimerkiksi ed. Seppäsen puheenvuoroissa ja hänen ja ed. Laaksosen esittämässä lakialoitteessa, joka liittyy vastalauseeseen, esiintyy se vaikeus, että jos tällaisia veroja tultaisiin soveltamaan siten ajateltuna, että kerättävät verot myös käytettäisiin ympäristöolosuhteiden parantamiseen, olen kutakuinkin varma siitä, että valtiovarainministeri ja hänen esikuntansa tulisivat välittömästi huomauttamaan, että verot — koottakoon ne millä tavoin tahansa — menevät aina yhteiskunnassa yleisten menojen katteeksi.

Toisaalta totean kristillisen liiton eduskuntaryhmän puolesta, että edustajien Seppäsen ja Laaksosen esittämissä muutosehdotuksissa on esimerkiksi 8 §:n 8 kohta, jolle kristillisen liiton eduskuntaryhmä tulee antamaan voimakkaan tukensa. Siinä puhutaan todellisesta saastuttajasta ja haitasta, nimittäin alkoholista, ja mainitaan, että siitä aiheutuvia menoja ei saisi lukea vähennyksiksi verotuksessa.

Ed. Paloheimo: Arvoisa puhemies! Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että vihreille on tämän eduskuntakauden aikana tullut semmoinen Pavlovin koiran reaktio, että joka kerta, kun ed. Tiuri puhuu, hänelle täytyy vastata, ja erityisesti joka kerta, kun hän puhuu ydinvoimasta, vihreät hyppäävät pystyyn ja vastaavat hänelle. Nyt ed. Tiuri piti täällä lyhyen oppitunnin, kuten hän itse sanoi, haittaveroista, ja odotin kiinnostuneena, minkälainen oppitunti se nyt sitten on. Huomasin sitten kuitenkin hyvin pian, että ed. Tiuri ei tyytynyt tai ei ylettynyt puhumaan haittaveroista yleisellä aatteellisella pohjalla, vaan siirtyi nopealla aasinsillalla ensin kasvihuoneilmioon ja sitten jälleen kerran ydinvoimaan. Niin se aina käy. Olisi mielenkiintoista nyt kerrankin puhua haittaveroista hieman yleisemmässä muodossa. Nythän ei suinkaan ole kysymys ainoastaan kasvihuoneilmioista, vaan on kysymys paljon, paljon laajemmasta asiasta, ed. Tiuri. On kysymys aavikoitumisesta, metsien katoamisesta koko maapallolta, saastumisesta yleensä, niin ilmakehän, vesien kuin maaperänkin

saastumisesta, makean veden loppumisesta, uusiutumattomien ja uusiutuvien luonnonvarojen loppumisesta, paljon laajemmasta asiasta kuin yksinomaan kasvihuoneilmiöstä.

Edelleen on kysymys huomattavan paljon suuremmasta asiasta kuin siitä, että pyritään turvaamaan esimerkiksi nykyinen ihmiskunta, nykyään elävät ihmiset, joiltakin ympäristöhaitoilta. On kysymys koko elollisesta luonnosta, viime kädessä sen monimuotoisuuden suojelemisesta, tulevista sukupolvista, tulevien sukupolvien resurssien säilyttämisestä jne.

Tämä verotus kokonaisuudessaan, mistä nyt puhumme, jota voisi yhteisnimityksellä kutsua ympäristöveroiksi, jakaantuu selvästi ja johdonmukaisesti kahteen osaan: resurssi-veroihin, tai niitä voisi kutsua myös panos-veroiksi, ja toisaalta saasteveroihin, joita voidaan kutsua myös haittaveroiksi. Tällä verotusjärjestelmällä pyrittäisiin siihen, että ohjataan elinkeinoelämää ja tuotantoa siihen suuntaan, niin kuin täällä on useita kertoja jo aikaisemmin todettu, että ympäristöhaitat olisivat vähäisempiä. Täällä on usein viitattu siihen, että ulkomaankauppa kärsii. Haluaisin lyhyesti todeta tässä sen, että ulkomaankauppa kärsii juuri sellaisten tuotteiden osalta, jotka saastuttavat ympäristöä, ja ulkomaankauppa hyötyy sellaisten tuotteiden osalta haittaveroista, jotka eivät saastuta, jotka ovat puhtaita luonteeltaan.

Lopuksi ed. Almgrenille lyhyesti. Alkoholi on luonteeltaan hieman toisenlainen. Alkoholi aiheuttaa ensisijaisesti haittaa käytäjälleen, ei niinkään luonnolle, ei niinkään tuleville sukupolville tai ympäristölle yleensä.

Ed. Almgren (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Huomauttaisin ed. Paloheimoille, että keskusteltavana on elinkeinotuloverolaki.

Ed. Väänänen: Herra puhemies! Haluaisin muutamalla sanalla vastata ed. Tiurille, kun hän mainitsi mm. lehmät. Hänhän sanoi, että viidesosa metaanin tuotannosta aiheutuu siitä, että lehmät saastuttavat. Suomen osalta voidaan olla turvallisella mielin, sillä 40 vuodessa Suomen lehmäluku on vähentynyt runsaasta miljoonasta vajaan 500 000:een eli puolella, ja kun ei riisiäkään täällä viljellä, niin tässä suhteessa ainakin

Suomen maatalouden harjoittajat voivat olla varsin turvallisin mielin.

Ed. Kuuskoski-Vikatmaa merkitään läsnä olevaksi.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Ed. E. Aho ed. Pekkarisen kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. E. Ahon ja ed. Seppäsen ehdotusten välillä.

Ed. E. Ahon ehdotus "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 28 ei-ääntä, 11 tyhjää; poissa 40. (Koneään. 9)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. E. Ahon ehdotuksen.

2) Äänestys ed. E. Ahon ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. E. Ahon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 42 ei-ääntä; poissa 38. (Koneään. 10)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

2 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että ensin käsitellään 2 § ja että se hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisesti.

Ed. P. Lahtinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että 2 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole 2 §:ää, "jaa"; ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 22 ei-ääntä; poissa 38. (Koneään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

5 § hyväksytään keskustelutta.

6 §.

Keskustelu:

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Ehdotan, että 6 § saisi II vastalauseen mukaisen muodon.

Ed. Tenhiälä: Herra puhemies! Kannatan ed. E. Ahon ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. E. Aho ed. Tenhiälän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. E. Ahon ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 39. (Koneään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

8 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että tähän pykälään lisättäisiin I vastalauseen mukaisesti uusi 8 kohta, joka pitää sisällään sen, että viina ei olisi vähennyskelpoinen verotuksessa.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 58 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 39. (Koneään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

15 § hyväksytään keskustelutta.

28 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että tämä pykälä eli varastovaraus poistettaisiin kokonaan I vastalauseen mukaisesti.

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Ehdotan, että tämä pykälä saisi II vastalauseen mukaisen muodon, mikä tarkoittaa sitä, että asunto-osakkeiden muita arvopapereita korkeampi aliarvostusmahdollisuus rajoitettaisiin koskemaan pelkästään rakennusliikkeitä ja niiden itse rakentamien asunto- tai kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeita.

Ed. Tenhiälä: Herra puhemies! Kannatan ed. E. Ahon ehdotusta.

Ed. P. Lahtinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Ed. E. Aho on ed. Tenhiälän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensin on äänestettävä pykälän sisältöä koskevasta ed. E. Ahon ehdotuksesta mietintöä vastaan ja sitten pykälän poistamista tarkoittavasta ed. Seppäsen ehdotuksesta ensimmäisessä äänestyksessä voitannutta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. E. Ahon ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. E. Ahon ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 59 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 40. (Koneään. 14)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt mietinnön.

2) Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 141 jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 39. (Koneään. 15)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

29 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että tämä pykälä saisi I vastalauseen mukaisen muodon ja rahan lainaajien varamahdollisuuksia edelleen kavennettaisiin.

Ed. P. Lahtinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 23 ei-ääntä; poissa 42. (Koneään. 16)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

30 § ja uusi 30 a §, joita ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että seuraavaksi käsiteltäisiin 30 ja 30 a § ja että ne hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisina.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotuksia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että 30 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena ja että lakiin lisättäisiin uusi 30 a § samoin I vastalauseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Tarkoittaako ed. Seppänen, että pykälästä voidaan äänestää samalla kertaa?

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ei voida käsitellä, koska 30 §:ssä halutaan poistojen pohjaksi todellinen kuluminen ja 30 a § on ihan erillinen ja pitää sisällään ympäristönsuojeluinvestointien poiston.

Puhemies: Pykälästä äänestetään erikseen.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys 30 §:stä.

Mietintö, jossa ei ole 30 §:ää, "jaa"; ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 21 ei-ääntä; poissa 41. (Koneään. 17)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys uudesta 30 a §:stä.

Mietintö, jossa ei ole 30 a §:ää, "jaa"; ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 39. (Koneään. 18)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

41 ja 42 § hyväksytään keskustelutta.

43 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että 43 § hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena, mikä merkitsee jälleenhankintavarausten palauttamista lakiin.

Ed. Tenhiälä: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Tenhiälän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole 43 §:ää, "jaa"; ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 39 ei-ääntä; poissa 41. (Koneään. 19)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

46 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että luottotappiovarausta kavennettaisiin ja että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Ehdotan, että 46 § hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Kannatan ed. E. Ahon ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. E. Aho ed. Pekkarisen kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin on äänestettävä niiden välillä ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Seppäsen ja ed. E. Ahon ehdotusten välillä.

Ed. Seppäsen ehdotus "jaa", ed. E. Ahon ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 53 ei-ääntä, 12 tyhjää; poissa 38. (Koneään. 20)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppäsen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 142 jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 38. (Koneään. 21)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

46 a §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että 46 a § hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena, mikä käytännössä merkitsee sitä, että toimintavaruuden maksimi korotetaan 40 prosenttiin siten, että myös yrittäjälle verotuksessa vahvistettu ansiotulo luetaan palkkoihin mukaan.

Ed. Tenhiälä: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Tehty ehdotus on saman sisältöinen kuin meidän esittämämme, joten luovun tekemästä omaa ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Tenhiälän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole 46 a §:ää, "jaa"; ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 40. (Koneään. 22)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 49 a §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan I vastalauseen mukaista 49 a §:ää, joka merkitsee eduskunnassa ensimmäistä konkreettista äänestystä elinkeinovesiverosta eli resurssiverosta.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppäsen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut lakiin lisättäväksi uutta 49 a §:ää I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole 49 a §:ää, "jaa"; ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 23 ei-ääntä; poissa 43. (Koneään. 23)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 49 b §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Seuraavaksi ehdotan otsonikerrosta tuhoaville aineille veroa eli I vastalauseen mukaista 49 b §:ää.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppäsen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut lakiin lisättäväksi uutta 49 b §:ää I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole 49 b §:ää, "jaa"; ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 39. (Koneään. 24)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 49 c §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Seuraavaksi ehdotan I vastalauseen mukaista 49 c §:ää, joka pitää sisällään ilmaanpäästöveroja hiilidioksidin, typen oksidien ja rikkiyhdisteiden ilmaan päästämisestä.

Ed. P. Lahtinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppäsen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut lakiin lisättäväksi uutta 49 c §:ää I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole 49 c §:ää, "jaa"; ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 23 ei-ääntä, 34 tyhjää; poissa 40. (Koneään. 25)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 49 d §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Seuraavaksi ehdotan I vastalauseen mukaista 49 d §:ää, joka pitää sisällään haitallisten aineiden veteenjäätöveron ja verottaisi jätevesiä, jos ne sisältävät kiintoaineita, hapettavia yhdisteitä, elohopeata, kadmiumia, kromia, nikkeliä, lyijyä tai kuparia.

Ed. P. Lahtinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut lakiin lisättäväksi uutta 49 d §:ää I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole 49 d §:ää, "jaa"; ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 38. (Koneään. 26)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 49 e §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Seuraa-vaksi ehdotan jälleen uutta haittaveroa, I vastalauseen mukaista 49 e §:ää. Kysymyksessä on kloorin vesistöönpestävero. Haluamme verottaa kloorin jättämistä veteen.

Ed. P. Lahtinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut lakiin lisättäväksi uutta 49 e §:ää I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole 49 e §:ää, "jaa"; ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 38. (Koneään. 27)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 49 f §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Minulla on vielä yksi erikoistarjous Suomen eduskunnalle. Se on I vastalauseen mukainen 49 f §. Se pitää sisällään torjunta-aineiden luontoonpäästämisveron. Teen tämän mukaisen ehdotuksen.

Ed. P. Lahtinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut lakiin lisättäväksi uutta 49 f §:ää I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole 49 f §:ää, "jaa"; ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 39. (Koneään. 28)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

51, 51 a—51 d, 52 ja 52 a §, voimaantulo-ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi tullitariffilain liitteinä olevien tullitariffin ja teollisuustulliluettelon muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 83

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39

Suuren valiokunnan mietintö n:o 97

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 97. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta tullitariffin II osan 6, 8, 9 ja 12 ryhmä, IV osan 18, 20 ja 21 ryhmä, V osan 25 ryhmä, VI osan 28 ryhmä, VII osan 40 ryhmä, IX osan 44 ja 46 ryhmä, X osan 48 ja 49 ryhmä, XI osan 61—63 ryhmä, XIII osan 68 ryhmä, XV osan 82 ryhmä, XVI osan 84 ryhmä, XX osan 94 ryhmä, teollisuustulliluettelo, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotukset maataloustulolaiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 61

Lakialoite n:o 44

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4

Suuren valiokunnan mietintö n:o 101

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 101. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Nieminen: Arvoisa puhemies! Nyt toisessa käsittelyssä oleva maataloustulola-

kiesitys noudattelee monelta osin nykyisin voimassaolevaa lakia, ja se on voimassaolon suhteen pitkäaikaisempi kuin aikaisemmat tulolait. Tällaisena se turvaa pitkäjänteisemmän maataloustuotannon harjoittamisen.

Kun kuitenkin muutamien, juuri tärkeimpien pykälien kohdalla on tapahtunut muutoksia viljelijöille epäedulliseen suuntaan, on Suomen keskusta tehnyt rinnakkaislakialoitteen ja sen pohjalta vastalauseen maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöön. Vastalause koskee maataloustulolain 7, 14, 15 ja 17 §:ää.

Ehdotankin, että käsittelyn pohjaksi otetaisiin maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön I vastalauseen mukainen lakiehdotus.

Ed. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan ed. Niemisen tekemää ehdotusta käsittelyn pohjasta.

On aivan totta, kuten ed. Nieminen äsken puheenvuorossaan totesi, että nyt käsiteltävänä oleva maataloustulolaki noudattelee pitkälti niitä periaatteita, jotka ovat voimassaolevassakin lainsäädännössä. Se toki on todettava, että tässä maataloustuotannon supistamisvauhti on huomattavasti nopeampi kuin keskustan vastalauseen mukainen supistamisvauhti olisi. On aivan ymmärrettävää se, että jatkossa meidän on pyrittävä vähitellen lähemmäksi omavaraisuutta, mutta ydinkysymys onkin se, mikä on supistamisvauhti, koska siinä vauhdissa hyvin helposti kärsijöiksi joutuvat yksittäiset viljelijät.

Samassa yhteydessä haluaisin muistuttaa siitä, että erittäin tärkeä tekijä on myös se, että jatkossa esimerkiksi vapautuvat pellot voitaisiin ohjata sellaisille tiloille, joilla tilan kehittämistarpeita ajatellen lisäpellon tarve on akuutein ja kiireellisin. Siinä tarvittaisiin varmasti avuksi osittain myös lainsäädäntöä, koska sillä tavalla voitaisiin tilakokoa terveellä tavalla suurentaa, tilakokoa, joka edelleen Suomessa tänä päivänä on melko alhainen.

Yksityiskohtaisen käsittelyn aikana tulemme tekemään ehdotukset pykäläkohtaisista muutoksista.

Ed. Turunen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustapuolueen välin-

pitämättömyydestä maatalouspolitiikan todellisuuteen, kalliisiin elinkustannuksiin ja veronmaksajille kalliiksi käyvään ylituotantoon kertoo heidän rinnakkaislakialoitteensa. Siinä halutaan sellainen tilanne säilyttää mm. maidon osalta kuin pari kolme viime vuotta on ollut, jolloin veronmaksajat ovat täysin yksin maksaneet jopa 1 200 miljoonan markan rasvan ylituotannon vientikustannukset.

Nykyisillä tuotantokatoilla ja kehityksellä se aloite merkitsisi sitä, että palkansaajat maksaisivat myös jatkossa täysin yksin. Tämä ei voi olla maatalouden sisäisen oikeudenmukaisen tulorakenteen kuin myöskään kuluttajien ja palkansaajien etu. Se ei ole todella siunauksellinen aloite, ei maataloudelle eikä isänmaalle.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi muistuttaisin ed. Rajamäkeä siitä, että itse tasavallan presidentti on todennut, että Suomessa maatalous ei ole taloudellinen, vaan poliittinen ongelma. Puheet siitä, että maidon ylituotanto rahoitetaan yksinomaan kuluttajien ja palkansaajien voimavaroin, ei ole voimassaolevan käytännön mukainen.

Maidon ylituotanto-ongelmanahan on rasva, ja rasvaongelmaan uskoisin, että tullaan ennen pitkää kehittämään ratkaisuksi se, että jalostetaan sellainen lehmärotu, jonka maidon rasvapitoisuus on nykyistä alhaisempi. Se on minusta ainoa kestävä tie rasvaongelman hoitamiseen, koska nestemäisistä maitotuotteista meillä tänä päivänä on jo valitettavasti osittain pulaa. Täällä Helsingin seudulla on hyvin tuttu sellainen tilanne, että perjantai-iltapäivänä maito loppuu kaupasta.

Eli rasvaongelmaan minusta pitäisi kiinnittää huomiota eikä puhua maidon ylituotanto-ongelmasta, koska nestemäisten tuotteiden kohdalla ei ole ongelmaa. Päinvastoin juustoloita on jouduttu jopa pohjoisessa sulkemaan siitä syystä, että ei ole maitoa, mistä tehdä juustoja.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Anttilalle on todettava, että maatalouden kallis ylituotanto ja sen vientikustannukset on nimenomaan poliittinen kysymys. Silloin kun suomalaisten veronmaksajien rahoilla viedään kananmunia markka kilo, viljaa 35 penniä kilo ja voita kolme markkaa kilo, sitä ei voi puolustaa

todella kuin pelkästään ylituotannosta auto-maattisesti verorahoja saava maatalouden puolustaja.

Ed. Ollila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten jo ensimmäisessä käsittelyssä totesin, niin csárdás, jonka keskusta ja sosialidemokraatit jälleen kerran maataloudesta ovat aloittamassa, osoittaa sen, että tämä viisivuotiseksi tuleva laki on hyvä ja kohtuullinen maataloudelle ja turvaa elinkeinon jatkuvuuden (Ed. Kalliomäki: Entä kuluttajille?) — Myös kuluttajien kannalta se turvaa tuotannon vähenemisen jatkossa ja sitä kautta valtion vientituen vähenemisen. — Minusta edustajat Anttila ja Rajamäki ovat maa- ja metsätalousvaliokunnassa jo tästä asiasta peistä riittävästi taitaneet, joten eiköhän voida siirtyä äänestämään, jotta saadaan laki käsitellyksi.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kauan kun ei ole kehitetty lehmää, joka pystyisi lypsämään rasvatonta maitoa, on aivan turha puhua siitä, ettei meillä olisi jatkuvasti maidon ylituotantoa. Meillä on erittäin suuret rasva-vauret. Kuluttajain ja kansalaisten kannalta on myös erittäin terveysriski se suuri rasvaprosentti, joka meillä edelleen maidossa on.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Rajamäki heitti esiin lukuja siitä, millä hinnoilla suomalaisia elintarvikkeita viedään ulkomaille. On aivan totta, että ne hinnat, nimenomaan dumpatut hinnat, joita Euroopassa maksetaan, eivät ole läheskään niitä hintoja, eivät ole minäkään maan hintoja, jotka vastaisivat todellisia tuotantokustannuksia. Minusta tässä keskustelussa pitäisi silloin ehdottomasti pitää mielessä myös se, mitkä ovat tuotantokustannukset.

Ed. Hämäläiselle toteaisin, että niin kauan kuin ei ole kehitetty sellaista lehmää, joka lypsäisi rasvatonta maitoa, rasvaongelmia on. Toteaisin sen, että jos olen saanut oikeata informaatiota, pelkästään yhden rasvaprosenttiyksikön alennus maidon rasvan määrässä jo hoitaisi Suomen rasvaylituotanto-ongelman. Uskon, että tällainen kehittämis-mahdollisuus meillä varmasti on. Se toki vienee muutaman vuoden, koska täytyy muistaa, että lehmä vaatii jo vasikasta kas-

vaakseen kahden vuoden ajan. Totta kai jalostuksessa tarvittavat tutkimukset vievät oman aikansa.

Mutta minusta meidän on turha tästä asiasta täällä kinata, koska uskoisin, että pitkälti olemme siitä yhtä mieltä, että me tarvitsemme jatkossa Suomessa kotoiset elintarvikkeet, ja pyritään yhdessä toimimaan niin, että hallitusti vähennetään ylituotantoa mutta ei niin radikaalisti, että siinä samalla poljetaan melkoinen osa suomalaisia viljelijöitä maan rakoon.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ollilalle on todettava, että kyllä olisi toivonut tietysti valiokunnassa ja vielä täällä salissakin, että kokoomuksen eduskuntaryhmästä olisi noussut sellaisiakin puheenvuoron pitäjiä, jotka olisivat puhuneet palkansaajan, kuluttajan ja myös maatalouden sisäisen tularakenteen näkökulmasta maatalouden ylituotanto-ongelmista.

Viisivuotisuudesta on todettava, että sitä kyllä terävöitettiin kovasti sosialidemokratien vaatimuksesta ministereiden kanssa käydyissä neuvotteluissa mm. sillä tavalla, että nyt Gatt-neuvottelujen päätyttyä ilmeisesti eräiltä osin vuoden 1990 loppuun tällä lausumalla edellytetään ryhdyttävän lain sisälön tarkistuksiin siltä osin kuin mahdollisesti niistä johtuu. Näin ollen on korostettu sitä, että viisivuotisuus on vain siinä tapauksessa, jos ulkoiset tekijät sen sallivat, mm. kaupalliset neuvottelut.

Toivoisin kyllä, että kauppa- ja teollisuusministeri Salolainen saisi kokoomuksen ryhmässä myös tältä osin enemmän ymmärtämystä ja kannatusta, ettei pelkästään kokoomuksen puheenvuoroissa näy viljelijän ja MTK:n näkökulma täällä salissa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Anttila asetti tavoitteekseen rodunjalostuksen kautta poistaa lehmän tuottamasta maidosta siinä oleva rasva. Eläinsuojelijana olen syvästi huolissani niistä vasikoista, jotka joutuvat kasvamaan energiaa sisältämättömällä ravinnolla.

Toivon hartaasti, että ed. Anttila ei pyrki- myksissään onnistu ja vielä vähemmän Euroopan neuvostossa esittää tällaisia näkemyksiä. Keski-Euroopassakin on erittäin valistuneita kansalaisia, jotka saattaisivat olla

niin ikään huolissaan tästä samasta ed. Anttilan äsken mainitsemasta pyrkimyksestä.

Ed. U. Leppänen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Anttilalle haluaisin vastata. Totean samalla kyllä kokoomuksen ed. Ollilalle, että tästä asiasta on syytä puhua eduskunnassa. Asia ei ole lainkaan niin, että tästä ei pitäisi puhua, koska koko maatalouspolitiikka on asia, josta on kyllä vuosikymmeniä keskusteltu mutta ei ole uskallettu tehdä johtopäätöksiä. Sosialidemokraatitkin ovat aina murtuneet kepun edessä tähän saakka ja nyt näyttävät murtuneen kokoomuksen edessä. Maataloustulolaki ei olennaisesti parane, vaikka hallitus vaihtui. Tämä on se todella ikävä puoli.

Nykyinen maataloustulolaki ja nyt tehtävä laki ovat sekä kuluttajien että viljelijöiden kannalta huonoja lakeja. Mutta se perustuu kepun vanhaan politiikkaan, jossa tuki on tuotantoon sidottu, jossa maksetaan liiasta tuotannosta tukea, kun ainoa järkevä tapa maatalouspolitiikkaa hoitaa on maksaa suora tukea viljelijöille eikä tuotannon perusteella.

Hintojen pitää olla markkinahintoja maataloudessa. Se on ainoa järkevä tapa hoitaa asioita. Silloin elintarvikkeet ovat kuluttajalle edullisia ja viljelijät saavat suoran tuen, ne, jotka tarvitsevat. Suurviljelijät eivät tarvitse tukea. Mutta demarit eivät näytä uskaltavan viedä tätä loppuun. Valitan.

Ed. Lehtosaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Anttila aivan oikein on todennut, että vauhti, joka tällä hetkellä on maatalouden supistamiskavaiiluissa ja hankkeissa, on erittäin kova. Sen tuloksena mm. maitohuoltoa ei pystytty turvaamaan pääkaupunkiseudulla näillä näkymin tulevina aikoina — ei ainakaan tiettyinä hetkinä.

Samalla supistamisvauhti vaikuttaa hyvin oleellisesti myös maaseudun ja maakuntien elinvoimaan, siellä olevien ihmisten toimeentuloon ja myös työpaikkoihin jatkojalostuksen parissa. Siksi on hyvin tärkeätä, että tähän asiaan suhtaudutaan tietyllä vakavuudella tässä salissa.

Olen ihmetellyt kovasti ed. Rajamäen innokkuutta maatalousasioissa, mutta olen tullut siihen tulokseen, että kun aikaisemmin sosialidemokratien maatalousasiantuntija-

na oli nykyinen valtiovarainministeri Liikenen, niin ed. Rajamäki todennäköisesti tähtää tällä innokkaalla toiminnallaan jatkossa samoihin asemiin, joita entinen maatalous-siantuntija tänä päivänä hallitsee tässä valtakunnassa.

Ed. Jokiniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kommentoida ed. Rajamäen puheenvuoroa maataloustulolain kestoajasta. Tästä on hallitukselle annettava kiitokset siinä mielessä, että on annettu laki viisivuotiseksi. Tänä päivänä halutaan nuorten viljelijöiden keskuudessa vastaus siihen, mihin maatalouspolitiikka on menossa. On hälyttäviä tietoja, että maatalousoppilaitoksiin ei ole hakijoita. On oppilaitoksia, joihin ei ole yhtään hakijaa peruskoulun päätyttyä. Tämä ennakoi sitä tilannetta, mihin ollaan ajautumassa. Halutaanko nuoret kokonaan vieroittaa maaseudulta? Tämä liittyy hyvin vahvasti myös aluepolitiikkaan.

Sosialidemokraatit halusivat, vaikka tämä oli hallituksen yksimielinen esitys, nimenomaan vesittää tämän ja siirtää lain käsittelyn syksyyn. He toimivat ennen kaikkea, jotta tämä tulisi kaksivuotiseksi. On tavattoman tärkeää, että pitkäjänteisyyttä on.

Ei Suomi tee poikkeusta siinä mielessä, että valtiovallan tukitoimenpiteitä kohdistuu maatalouteen. Valiokunta kävi vuosi sitten EC:ssä, jossa on 12 000 toimihenkilöä palkkalistoilla ja 2/3 koko budjetista käytetään maatalouden erinäisiin valtioiden välisiin subventioihin. Tämä kuvastaa sitä tilannetta, että emme me ole siinä mielessä millään tavalla erikoisessa asemassa.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Rajamäki omassa puheenvuorossaan viittasi valiokunnan mietintöön kirjattuun ponsilauselmaan, jossa edellytetään kansainvälisten sopimusten ja välttämättömien kansainvälisten syiden johdosta maataloustulolain tarkistamista ja nimenomaan, että hallitus antaa välittömästi esityksen.

Tämän ponnien osalta on todella onniteltava sosialidemokraatteja, jotka onnistuivat neuvotteluissa puristamaan kokoomukselta tällaisen ponsilauselmamuotoon laaditun esityksen. Tätä ihmettelen erityisesti siitä syystä, että maataloustulolaki on hallituksen neuvotteluissa yksimielisesti sovittu, mutta

sosialidemokraatit onnistuivat tässä iltalypsyllään. Sen sijaan ponnien merkitystä en pidä kovin suurena, koska totta kai hallitus ilman muuta toimii näin, jos sopimukset sitä edellyttävät.

Ed. Pulliainen puheenvuorossaan halusi ehkä väärinymmärtää allekirjoittaneen kannanoton rodunjalostuksesta. Totta kai tiedän aivan yhtä hyvin, että olennainen osa tässä on lehmien ruokintamenetelmällä, ja katson, että sen kehittäminen nimenomaan on yksi osa sitä tavoitetta, jolla pyritään vähärasvaisempaan maidontuotantoon.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lehtosaaren puheenvuoro oli hyvin tyypillinen palaute siitä, kun maatalouspolitiikan perusteita yritetään asettaa kyseenalaiseksi. Keskustapuolue on paitsi monopolimaisesti hoitanut maassamme maatalouspolitiikan linjan myös pyrkinyt pitämään keskusteluvoikeuden itsellään näissä asioissa. Toivoisin, että koittaisi toinenkin päivä.

Joka tapauksessa ylituotantokustannukset eivät ole myönteinen asia maataloudelle itselleen eivätkä myöskään kuluttajille. Tässä suhteessa nykyisen kaltainen kaavamaiseen säännöstelyyn ja markkinoiden toimimattomuuteen liittyvä systeemi vaatisi myös Suomen maataloudessa muutoksia. Niin on muissakin maissa ja elinkeinoissa tehty, ja on myönnettävä, että maataloustuotteiden hintatuki vääristää markkinoita ja ohjautuu suurelta osin muualle kuin tiloillaan asuville maataloustuottajille. Mutta kuten sanottua, ensimmäisessä käsittelyssä ja tarvittaessa kolmannessa käsittelyssä voimme käydä näitä perinpohjaisemmin läpi. Nämä asiat on tuotu sosialidemokraattien taholta eri yhteyksissä jo monta kertaa esille.

Ponsilausuma on erittäin tärkeä, eikä sitä muuten keskustapuolue vastustaisikaan. Siinä mielessä sen merkitys ehkä korostuukin.

Ed. Lehtosaarelle on vielä todettava, että me olemme ehdottomasti omavaraisuuden kannalla. Olemme sitä mieltä, että vapautuvia ylituotannon vientivaroja on käytettävä maaseudun monipuoliseen kehittämiseen. Päinvastoin karjatalousmaakuntien romahdus on edessä, jos ei nähdä kansallisia ja kansainvälisiä merkkejä siitä, millä tavalla maataloutta on tarkistettava.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheen-
vuoro): Arvoisa puhemies! Olemme jälleen
kuulemassa niitä lukuisia uhkakuvia, joita
keskustan puolelta on yleensäkin maatalous-
tuotannosta puhuttaessa mielellään väläytel-
ty. Nyt on puhuttu jo maidontuotannon
loppumisesta, maidon loppumisesta, oppilai-
den loppumisesta maatalousoppilaitoksissa.
Minusta tämä on kohtuutonta pelottelua ja
kohtuuttoman väärin uhkakuvien väläyttä-
mistä. Tosiasia on edelleen se, arvoisa pu-
hemies, että Suomessa tuotetaan maatalous-
tuotteita enemmän kuin syödään. (Ed. Ant-
tila: Sitten olisi tosi ongelma, jos ei niin
olisi!) Ylituotannon maksaa erittäin kalliisti
Suomen kansa. (Ed. Rajamäki: Kyllä!) On
ihan kohtuullista puhua omavaraisuudesta.
Omassa maassa tuotettaisiin se, mitä syö-
dään.

Mutta muistutan vielä siitäkin, että emme
me suinkaan ole omavaraisia silläkään taval-
la mitaten, vaan me olemme erittäin suuresti
riippuvaisia ulkomaisesta tuontien energiasta,
ulkomaisista lannoitteista, ylipäänsä ulko-
maisista tuontipanoksista.

Koko ongelman tekee kohtuuttomaksi ku-
luttajan ja suomalaisen veronmaksajan kan-
nalta, että olemme jo aikaa ohittaneet sen
vaiheen, jossa kysytään, mitä ulkomailla
maksetaan meidän ylijäämätuotteistamme.
Ongelma on tällä hetkellä paljon, paljon
suurempi kuin hintaongelma. Nyt tuotteita ei
enää saada kaupaksi, ei mihinkään hintaan,
ed. Lehtosaari. Sen vuoksi on kohtuutonta
puhua siitä, että tässä olisi hintaongelma.
Taas vertailut siitä, minkälainen ylituotanto
EC:n piirissä on, juuri todistavat tämän
suomalaisen maatalouspolitiikan mielettö-
myyden. Jos koko Eurooppa on jo ennestään
täynnä ylituotantotuotteita, eivät ne tule
niitä Suomesta ostamaan vielä kalliimmilla
tuotantokustannuksilla kuin halvan työvoi-
man eurooppalaisissa maissa pystytään tuot-
tamaan.

Ed. Pohjola (vastauspuheenvuoro): Ar-
voisa puhemies! Minusta tässä maatalouspo-
liittisessa keskustelussa usein metsä jää puilta
näkemättä. Totuushan on kuitenkin Oecd:n
selvitysten mukaan, että Suomi tukee maa-
talouttaan toiseksi eniten maailmassa, Oecd:
n laskelmien mukaan 17 miljardilla markalla.
Maataloustuotannosta Suomi tukee liki 70-
prosenttisesti tätä tuotantoaan. Missään

muissa maissa Japania lukuunottamatta luku
ei ole näin suuri. Palkansaajakuluttajat käyt-
tävät maailman kalleimpiin kuuluvia elintar-
vikkeita. Meillä on yli 500 000 hehtaaria
peltoa yli omavaraisuuden. Olisi varaa golf-
kenttiin ja muihin mielikuvituksellisiin toi-
mintoihin tässä suhteessa. Jos Suomi tahtoo,
ja tästähän on kysymys, turvata metsätuot-
teittensa ja teollisuustuotteittensa viennin jat-
kossa Eurooppaan, sen on pakko luopua
subventioistaan ylituotannon osalta. Tästä
on kysymys.

Tähän kysymykseen kyseinen maatalous-
tulolaki ei käy riittävän rohkeasti käsiksi,
vaan kuten täällä on todettu, sitä on pikkui-
sen kosmeettisesti hoidettu ja jatketaan suu-
rin piirtein entisellä menollaan. Me tulemme
totuuden hetken eteen jossain vaiheessa. Sil-
loin kysyvä sormi kohdistuu kyllä keskusta-
puolueen suuntaan.

Totean sen, että sosialidemokraatit eivät
missään tapauksessa vastusta maataloutta.
Me katsomme, että sitä tulee tässä maassa
harjoittaa, mutta ylituotannosta meidän tu-
lee kohtuullisessa ajassa päästä eroon.

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Kun seuraan noiden kes-
kustapuoluelaisten puheita kentällä, he anta-
vat ymmärtää, että tämä hallitus on syypää
koko maatalouden kurjaan asemaan tänä
päivänä ja että tämä hallitus on rajoittanut
maataloutta ja maidon tuotantoa. Haluan
muistuttaa tässä, että löytyi keskustapuolue-
sta viime kaudella yksi uskalias maata-
lousministeri, Yläjärvi, joka aloitti tuotanto-
rajoitukset aika radikaalisti ja piti hyvin
tiukasti maa- ja metsätalousvaliokunnassa
kiinni siitä, että silloiset lait vietiin läpi
muuttamattomina. Minä nostan hattua Ylä-
järvelle. Todennäköisesti hän ei sen takia
enää eduskunnassa olekaan, että hän oli niin
jämähti.

Minulla rupeaa aina hälytyskellot soi-
maan, kun keskustapuolue rupeaa kehuaan
hallituksen esitystä. Tässä maataloustulolai-
sa totisesti hälytyskellot soivat. Katsotaan
nyt sitten, mikä lopputulos on ja kuinka sitä
joudutaan viiden vuoden sisällä muutta-
maan.

Ed. U. Leppänen on tullut sosialidemok-
raattien linjoille maatalouskysymyksissä. So-
sialidemokraattien vaatimus on ollut jo pit-
kään, että maatalouteen kohdistuvan tuen

tulisi olla suoraa tukea tiloille eikä tuotantomääriin perustuvaa tukea.

Ed. Anttilalle huomauttaisin, että jos Helsingin kaupoissa ei ole perjantai-iltapäivisin maitoa, se johtuu kauppiaasta. Kauppias ei ole tilannut tarpeeksi maitoa.

Ed. Apukka: Arvoisa puhemies! Tuntuu hiukan turhauttavalta puhua aina pientuottajien puolesta, kun täällä vuodesta toiseen jatkuu sama karuselli. Kaikki samat ihmiset vuodesta toiseen vuorollaan kertovat olevansa pienten tuottajien puolella, ja ministerit vuorotellen kulkevat maakunnassa lupamassa, miten pienten tuottajien asemaa parannetaan. Kun olemme tekemässä päätöksiä ja hyväksymässä taas maataloustulolakeja, ei siellä niitä pieniä tuottajia kovin paljon muisteta. Aina sama linja jatkuu.

Ed. Törnqvistin puheeseen voisi jatkoksi, kun hän ihmetteli keskustalaisten kantoja, aivan samalla lailla ihmetellä sitä, miten demarit maakunnassa puhuvat pienten tuottajien puolesta ja ovat silti kokoomuksen kanssa rinta rinnan tekemässä sellaista maataloustulolakeja, mikä ei kyllä pienten tuottajien eduksi ole. (Ed. Törnqvist: Ei se kepuakaan kanssa paranisi!) — No ei, mutta ei tarvitse toisiakaan moittia, jos ei osaa itseään käyttäytyä, kun maakunnassa käydään puheita pitämässä.

Me SKDL:ssä olemme sitä mieltä, että kun meillä on ylituotantoa, sitä on leikattava. Olisi vastuutonta sallia tuotantomäärien kasvu rajattomasti. Se myönnettäköön. Tuotantomäärien lisääminen hetkellisesti tietysti lohduttaisi yksittäisiä viljelijöitä, mutta koko elinkeinolle se olisi muutamassa vuodessa aika lailla kohtuutonta. Sehän tietäisi sitä, että jonkin ajan päästä meillä olisi edessä vielä suurempi hevoskuuri, ja sellainen raju tuotannon supistaminen tietysti sitten koskettaisi kaikista eniten pienimpiä tuottajia.

Meidän mielestämme tuotantomäärien mukaan maksettavan tuen asemesta tulisi tukea suunnata entistä enemmän alueittain ja tilakohtaisesti. (Ed. Knuuttila: Viljelijäkohtaisesti!) Silloin esimerkiksi pitäisi palata muutama vuosi sitten voimassa olleeseen käytäntöön, jolloin tukia korotettiin puolitoista kertaa enemmän kuin koko maataloustuloa korotetaan. Samalla nämä rajoitustoimet tulisi muotoilla niin, että ne kohdisisivat suurempina suuryksiköihin eivätkä,

niin kuin tällä hetkellä, tasapaksusti kaikkiin, jolloin kaikkein pienimmät tuottajat eniten kärsivät ja joutuvat lopettamaan. Mutta tällä hetkellä solidaarista linjaa ei ole havaittavissa, vaan rajoitukset rajoitusten perään tulevat tasapaksuina, koskettavat jokaista tuottajaa tuotantomäärien mukaan, ja se tarkoittaa sitä, että pienet tuottajat lopuvat ja suuret jaksavat.

Lisäksi meidän mielestämme tuotantoa pitäisi voida laskea vähentämällä myös tuotantopanoksia, jolloin maataloustuotanto olisi paremmin luonnon sietokyvyn mukaista. Aivan samalla tapaa pitäisi myös olla kaikille selvää, että on mahdotonta jatkuvasti antaa tukea sellaisille tuottajille, jotka saavat täyden toimeentulonsa muusta ammatista maatalouden ulkopuolelta. On kohtuutonta ja käsittämätöntä, että tänä päivänä vielä voidaan niin menetellä.

Kun tästä välikysymyskeskustelun yhteydessä mainitsin tältä samalta paikalta, silloin maatalousasiantuntijana esiintynyt ministeri Suominen kysyi, mitenkähän ed. Apukka pystyisi tällaisen systeemin toteuttamaan. Hänestä tuntui mahdottomalta poimia tuen ulkopuolelle tällaisia tuottajia, jotka elävät muusta toiminnastaan. Mutta minä kyllä ihmettelen, että jos tänä päivänä pystytään asumistuet, asuntolainat ym. yhteiskunnan etuudet tarkalleen äyrimäärän perusteella ratkaisemaan, minkä takia se olisi mahdotonta maatalouden osalta. Sitä minä en käsitä ja ihmettelen, että ministeri Suominen voi tällaisen asian lausua myös julki.

Me tulemme tämän lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan 8 §:n kohdalla, että tulotuen ja aluetuen osalta palattaisiin vuoden 1982 maataloustulolain järjestelmään, jonka mukaan tukia korotettiin puolitoistakertaisina. Se ohjaisi ehdotetun maataloustulolain voimassaoloaikana tukea määräpohjaisesta tuesta tulo- ja aluetukeen. Toivomme, että tällaiseen solidaariseen esitykseen löytyisi tukea SKDL:n ryhmän ulkopuoleltakin. Olemme varmoja, että kokoomus ei tällaiseen asiaan ole lähtemässä mukaan, mutta toivomme ja odotamme, että keskustapuolueella ainakin olisi saman suuntaisia pyrkimyksiä, koska nuo tuottajat tuolla maaseudulla ovat kovin pieniä ja heistä löytyy kyllä keskustan kannattajiakin.

Sosialidemokraatit ovat puhuneet tähän suuntaan, mutta kuunneltuani eilen ministeri

Liikasen puhetta en usko lainkaan, että he ovat puheittensa takana. Ministeri Liikanen nimittäin totesi, että Suomi on tällä hetkellä Euroopan yhteisön maista se, jossa on suhteellisesti kaikkein eniten maataloustuotannon piirissä väkeä, eli hänen puheestaan oli ymmärrettävissä hyvin se, että maataloustuotannon piiristä pitäisi meillä karsia väkeä huomattavasti pois, että me pääsisimme EY:n tasolle. Jos sosialidemokraattien yhdessä kokoomuksen kanssa tekemä maataloustulolaki on tämän sisältöinen, kaikki täällä olevat ymmärrämme, että sosialidemokraatit ovat sitä mieltä, että maatalouden piirissä olevia ihmisiä kerätään juuri pientiloilta, jotka eivät tämän kaltaisen maatalouspolitiikan jälkeen pysty enää elinkeinoa harjoittamaan. Mutta se nähdään, kun äänestetään 8 §:n sisällöstä.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin äskeiseen ed. Apukan puheenvuoroon puuttua muutamalla sanalla. Sitä leimasi ajatus siitä, että pieni on kaunista. Kun maataloustuotannosta puhutaan, en ole ollenkaan niin varma, että ed. Apukka on johdonmukainen, kun hänen ryhmänsä jatkuvasti vaatii kuluttajahintoja alemmaksi, hänen ryhmänsä jatkuvasti vaatii verotusta kevennettäväksi, mutta samalla sellaista rakennetta maataloudelle, joka vaatii kovaa veropohjaa valtiolle, jotta se pystyy verovaroilla tukemaan sitä tai sitten erittäin kovia kuluttajahintoja.

Minä olen nähnyt sellaisia pieniä kainuulaisia viiden lehmän navetoita, joista käsikärjillä vielä työnnetään maantien varteen maito. Ed. Apukka voi laskea, kuinka paljon maitoliträn hinnaksi sillä tavoin tulee. Tai sellaisia lappilaisia navetoita, joista matka meijeriin on 500 km. Pidetään suurena maataloustuotannon voittona, että ulotetaan maataloustuotantoa ja maitotuotantoa mahdollisimman kauas sellaisille perukoille, missä sen tuottaminen tulee erittäin kalliiksi.

Pitää paikkansa, että meillä on maataloustuotannossa väkeä kaikkien eurooppalaisten ja pohjoismaistenkin mittapuiden mukaan erittäin runsaasti, ja siitä seuraa, että tulo tilalla olevaa henkeä kohti jää pieneksi. Minä kuvittelisin, että ed. Apukkakin haluaisi maatalouteen sellaisen rakenteen, että tilalla oleva työntekijä ja tilan omistaja saa siitä kohtuullisen tulon itselleen. Jonkun pitää se

maksaa. Onko se sitten suomalainen veronmaksaja vai kuluttaja kuluttajahinnoissa? Minä uskon, että ed. Apukka ei ole havainnut sitä suurta ristiriitaa, joka hänen puheissaan eri asioissa on.

Ed. Apukka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin pyydän saada esittää kauniin kiitoksen ed. Hämäläiselle erittäin rehellisestä sosialidemokraattien puheenvuorosta. Tätä minä juuri halusin kuulakin, ja toivon mukaan saan sen kertoa Lapin demariviljelijöille, jotka eivät usko tämmöistä kuulemaa, mutta saanen välittää tämän.

Sen lisäksi haluan jatkaa, että en sanonut missään vaiheessa, että pieni on kaunista. Mutta annoin ymmärtää, että jos me olemme lopettamassa maataloutta maaseudulla, vapauttamassa sieltä työvoimaa sitä vauhtia kuin tänä päivänä, esimerkiksi Lapissa viime vuonna 300 ihmistä, ja siellä on vajaa 2 000 maidonlähettäjätilaa, ed. Hämäläinen varmasti ymmärtää oikein hyvin, että kauan sillä konstilla Lapin kylissä ei ole ihmisiä, kun ei sinne tämä viisaskaan hallitus, missä sosialidemokraatitkin ovat mukana, keksi yhtään ainutta järkevää työpaikkaa näitten tilalle. Me Lapissa olemme sitä mieltä ja kaikki tuottajat siellä ovat sitä mieltä, että kokoomus ja sosialidemokraatit saavat joka ainoan kantturan viedä sieltä pois, sulkea joka ainoan navetan, kunhan keksivät tilalle töitä.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Tämä jyrkkä vastakkainasettelu ja tämän keskustelun henki on varmasti sellaista, jota ei maaseudun normaali pienviljelijä perheviljelmällä työtään tekevä ihminen, ilomielin voi kuunnella. Tällaista puhtaasti kuluttajaa, palkansaaajaa, edustavaa, tosin puhtaalta maaseudulta kotoisin olevaa edustaakin tämä keskustelu masentaa. Tällaista vastakkainasettelua ei toivoisi missään asiassa eikä varsinkaan maatalouden osalta, josta me kaikki olemme riippuvaisia ja joka on Suomen talouselämän runko ollut pitkään ja on hyvin merkittävä osa tänäkin päivänä ja aivan varmasti tulevaisuudessakin. Meidän vastuumme vaatii, että pidämme huolen, että Suomessa on omavarainen maatalous, toimeentuleva maatalousväestö ja työtä ja toimeentuloa kaikissa osissa maata, koko maa

siis asuttuna. Se on perustavoite. Olen aivan samaa mieltä, että maaseudulla voidaan tehdä muutakin työtä ja toimeentuloa saada muustakin. Näin pitäisi tapahtua, mutta näyttää valitettavasti siltä, että on maassa hallitus minkälainen tahansa, niin vaihtoehtoja perustuotannolle ei sittenkään löydy.

Viljelijäväestö ikääntyy, nuoret karkottuvat alueelta, lähtevät tänne Ruuhka-Suomeen kärsimään näistä ongelmista, ei ole maatalousoppilaitoksiin opiskelijoita, sukupolvenvaihdokset eivät enää kiinnosta sillä tavalla kuin ne ovat aikaisemmin kiinnostaneet. Tiedän, että jo nämä ajatukset riittäisivät jälleen nostattamaan tuon samaisen keskustelun, mitä tässä on käyty, eli puhutaan mustamaalauksesta, mutta väitän, että tunnen tuota tilannetta jonkin verran pienen maaseutukunnan olosuhteiden valossa.

Suomalaiset maataloustuottajat ovat ihmisiä, suomalaisia. He ovat suuren epävarmuuden piirittämänä tänä päivänä sen tähden, että puheessamme ja lehdissämme vilisee tällaisia termejä kuin Gatt, Oecd, EY ym. Kaikki nämä termit, tuotetut raportit ja näiden meidän eteemme heittämät suunnitelmat ja tulevaisuudennäkymät luovat varjoa maaseudun ylle ja aiheuttavat suurta epävarmuutta suomalaisen talonpojan elämään. On aivan ymmärrettävää, että näin on. Kuitenkin voimme ehkä tältä osin sanoa, että vaara ei Suomen maataloudelle sittenkään ole kenties ulkoapäin niin suuri kuin on usein annettu kuvaa. Nimittäin kaikki maat, joissa omaa maataloustuotantoa on, joutuvat puolustamaan omaa tuotantoaan oman kansansa tulevaisuuden turvaamiseksi. Kaikki tulevat sen tekemään varmasti oman järkensä mukaisesti eivätkä alistu jonkun Oecd:n raportin, Gatt-neuvottelujen tai Euroopan yhdentymisen nimissä luovuttamaan sellaista perusturvaa, jonka maan oma elintarvikehuolto antaa. Joka tätä vastaan väittää, hänen on syytä kyllä miettiä toisenkin keran, millä perustelee nuo ajatuksensa.

Väitän, että ulkopuolelta tuleva uhka ei Suomen maataloutta ainakaan vielä tänä päivänä niin vaurioita eikä aiheuta sellaisia mustia pilviä, joita meidän pitäisi kauhistella. Toki sillä on suuri vaikutus ja se on otettava meidän huomioon, mutta Suomen on oltava maatalouspolitiikassa, niin kuin monessa muussakin, itsenäinen, jopa jääräpäinen, ja turvata oman kansan elintarvikehuolto ja

jopa kriisivalmius tiettyyn rajaan asti. Näin ei varmasti tänä päivänä riittävästi ole. Toki omavarainen elintarvikehuolto on turvattu, mutta valmius ei ehkä ole riittävällä tasolla tänä päivänä. Siihen pitäisi kiinnittää tässä keskustelussa huomiota.

Mutta vaikka ulkoisia uhkakuvia ei nyt pidäkään kenties liioitella, on kuitenkin nähtävissä, että talonpoikaa Suomessa uhkaa enemmänkin sisäinen, maan sisällä tapahtuva kehitys ja poliittisten päätöstentekijöiden valinnat. Tässä suhteessa, kun olemme oman maamme maataloustulolakia käsittelemässä, olemme vakavan kysymyksen edessä. Haluammeko turvata maaseudun elinvoimaisuuden, haluammeko kaikissa tilanteissa pitää omavaraisen elintarvikehuollon voimassa, haluammeko, että nuoret pysyvät vielä maataloudessa, uskovat tuohon ammattiin ja lähtevät sillä alalla yrittämään? Monia tällaisia hyvin perustavaa laatua olevia kysymyksiä joudumme miettimään ja ratkaisemaan tässä yhteydessä.

Entäpä jos luovutamme omavaraisuutemme? Ymmärrän kyllä tuosta keskustelusta, että sitä ei kukaan halua, mutta voisi palauttaa mieliin muutamia viime aikojen tapahtumia. Noin kolme vuotta sitten tapahtui ydinonnettomuus naapurimaassa. Jos, jos saa jossitella, voi kysyä, että jos se olisi tapahtunut esimerkiksi kuukautta myöhemmin ja jos tuulet olisivat olleet vielä epäsuotuisimmat Suomen kannalta, olisi saattanut käydä niin, että sen vuoden sato olisi laadullisesti menetetty. Seuraava kesä 1987 oli katokesä, jolloin hyvälaatuisia elintarvikkeita ei pystytty kovinkaan paljon tuottamaan tässä maassa. Jos kaksi tällaista tapahtumaa olisi ollut peräkkäin, olisimme varmasti jo tuontielintarvikkeiden varassa ihan perustarvikkeiden osalta.

Näitä ajatuksia kannattaa miettiä, kun puhutaan omavaraisuudesta. Se ei ole 100 prosenttia eikä ihan ehkä 105 prosenttia kaikkien tuotteiden osalta, jolla pystytään varmistamaan, että kaikissa tilanteissa kansalla on elintarvikkeita. Ja nälkäinen kansa on vaikea hallita, sekin on meidän kenties muistettava.

Siis ylituotanto on ollut meillä ongelma, mutta uskallan väittää, että tänä päivänä se ei enää juuri ongelma ole kuin hyvin harvojen tuotteiden osalta eikä enää sellainen ylipäaseämätön ongelma, josta joutuisimme

kohtuuttomasti kärsimään. On otettava huomioon Suomen maantieteellinen sijainti, maaperä ja maatalouden yleiset edellytykset. Eivät ne ole muuttuneet eivätkä muutu, vaikka meidän satomme tietysti on hehtaaria kohti noussut jatkuvasti. Sekin on tapahtunut osittain luonnon kustannuksella keino- menetelmiä käyttäen. Olisikin syytä harkita, että palautuisimme askeleen taaksepäin lähemmäksi luonnonmukaista tuotantoa ja sitä tukisimme nykyistä enemmän, jolloin voitaisiin luontoa säästää niin kemikaalien tuottamisessa tehtaissa kuin sitten ihan maataloudessa ja sitä kautta ympäristön osalta.

Väitän siis, että ylituotanto ei ole sellainen ongelma, jonka johdosta meidän pitäisi iskeä maataloutta sillä voimalla, millä täällä on eräiltä tahoilta maatalouteen tässä yhteydessä iskuja kohdistettu. Tällainen vastakkainasettelu on vastuutonta ja myös osoittaa harkintakyvyn puutetta.

Maataloudessa on ollut ja on ehkä tänäkin päivänä suuruuden ihannoiti vallassa, ja pelkään, että niin tässä kuin kaikessa muusakin kohtuuttoman suuruuden ihannoiti johtaa epävarmuuteen ja ongelmiin. Maataloustulolaki ei ole tässä suhteessa riittävän hyvä. Meillä pitäisi pyrkiä säilyttämään kaikin keinoin kohtuullisen kokoiset perheviljelmät, jotka antavat riittävän toimeentulon niille tuottajille, jotka siellä työtään tekevät. Meillä on varmasti liian pieniä tiloja, mutta ei ole itsetarkoitus eikä minkään pakkokeinojen avulla syytä mennä kovin paljon suurempaan teollisuustyypiseen tuotantoon. Perheviljelmät pitävät sen yksikön elinkelpoisena ja pitävät maaseudun elävänä, ja niitä pitää tukea siinä muodossa kuin ne nyt keskimäärin toimivat.

Jos paljon puhuttua maatalouden tukea rajusti leikataan, niin kuin sosialidemokratitkin ovat jatkuvasti vaatineet, se johtaa siihen, että vaikka suuruuden ihannoimisessa mentäisiin suuriinkin kuntayksiköihin, monien kuntien valtionapua pitää kuitenkin peruspalvelujen turvaamiseksi lisätä. Maatalouden tuen muodossa monet kunnat saavat tuloja, joihin se muuten jouduttaisiin ohjaamaan suoraan toista kautta. Poliittisesti tietysti on tarkoituksenmukaista ohjata se byrokration kautta, mutta elintarvikehuollon, maaseudun ja viljelijäväestön toimeentulon kannalta toinen aivan hyvä mahdollisuus on, että maatalouden tuki säilytetään edelleen

sillä tasolla, mikä turvaa maataloustuotannon kaikissa osissa maata.

Kun puhutaan elintarvikkeiden hinnoista, meidän on muistettava, että Suomessa maatalouskoneet, lannoitteet ja muut ovat melko kalliita, ja osasyynä siihen on, että meillä on palkkataso esimerkiksi metalli- ja kemian teollisuudessa kohtuullisen korkea. Tietysti työmies on ansainnut palkkansa, mutta on muistettava, että koneet, laitteet ja lannoitteet hankkii viljelijä, joka maksaa ne osittain niistä markoista, joita maataloustukena annetaan, ja näin tuki kiertyy yhteiskunnalle ja pitää kasvua yllä, niin kuin hyvä onkin. Viljelijöiden syyksi on näissä keskusteluissa pantu liiaksi ongelmia, joita tällä hetkellä on ja joita vielä suurennellaan.

Kauppa on oma sektorinsa. Hyvin tiedämme kaikki, jotka ajattelemme ja olemme asioihin edes hiukan halunneet perehtyä, että kaupan portaita on kovin monta ja kuljetukset maksavat ja tämä järjestelmä vuotaa jossain määrin. Tästäkin helpolla asetetaan vastuuseen viljelijät, tuottajat, jotka eivät niille kaikissa olosuhteissa ja kaikilta osin kovin paljon voi. Toki siellä on liikkeitä ja järjestelmiä, joissa viljelijät ovat mukana ja omistajinakin, mutta ilmeisesti eivät kuitenkaan pysty asioihin riittävästi tarttumaan. Tänne pitäisi saada sitä saneerausta ja tehoa, joka sitten pudottaisi suomalaisten elintarvikkeiden hintoja alemmaksi siltä tasolta, millä se nyt on.

Kaiken kaikkiaan maatalous ja koko elintarvikeketju tarvitsee tehoa. En ihan varmaan tiedä, mihin uusi maataloustulolaki johtaa. Siinä on hyviä puolia se, että se on viisivuotinen. Se tuo pitkäjänteisyyttä. Siellä on neuvottelumenettely entisellään. Se on hyvä asia, koska asioista pitää neuvotella lain velvoittamana ja lähtökohdat sitä kautta etsiä. Mutta eräiden tuotteiden osalta maatalouden markkinoinnista vastuuta lisätään, ja se on varmasti osittain paikallaan, mutta ollaanko menossa oikeaan suuntaan oikealla vauhdilla, siitä voidaan olla eri mieltä.

Arvoisa puhemies! Kristillisen liiton eduskuntaryhmä ei vastusta esillä olevaa maataloustulolakia, mutta haluaa kyllä tukea joitakin siihen tehtäviä tarkistuksia.

Ed. Perho: Arvoisa puhemies! Tämän keskustelun alkaessa hetken jo tuntui siltä, että tapahtuu se ihme, että maataloutta

koskeva tärkeä lakiesitys voitaisiin kerrankin käsitellä ilman tavanmukaista väittelyä. Näin ei kuitenkaan näytä käyneen, kiitos ed. Anttilan ensiksi käyttämän suhteellisen kiihkoisan kannatuspuheenvuoron, josta mylly lähti pyörimään. Pyöriköön nyt sitten minun puolestani, koska minäkin täällä seison. (Ed. Virolainen: Ei ole mikään pakko kiihkoilla!) — Ei pakko, mutta tällainen tauti tahtoo tarttua, ed. Virolainen. (Ed. Virolainen: Ei tartu!) — Se on hyvä, että ainakin yksi puheenvuoron käyttäjä on sitoutunut (Ed. Virolainen: En käytä puheenvuoroakaan!) — olemaan käyttämättä puheenvuoroa.

Ensinnäkin haluaisin kiinnittää huomiota siihen osaan ed. Rajamäen vastauspuheenvuorosta, jossa hän ihmetteli, että kokoomuksen taholta ei täällä paljon käytetä puheenvuoroja. Nekin puheenvuoron käyttäjät enimmäkseen lienevät niitä harvoja maatalouden harjoittajia, joita meidän ryhmässämme on. Voisin kertoa, että niiden vajaan 14 vuoden aikana, jotka olen saanut olla kokoomuksen eduskuntaryhmän jäsenenä, siellä on totuttu käsittelemään maatalouskysymyksiä eräänä osana yhteiskuntapolitiikkaa, joka pitäisi hoitaa mahdollisimman tasapuolisesti ottaen huomioon sekä kuluttajien edut että myös maatalousammatin harjoittajien toimeentuloon liittyvät edut sillä tavalla, että molemmat voisivat olla mahdollisimman hyvin poliittisessa tasapainossa. Meidän käsitteäksemme nytkin on kysymys tämän kaltaisesta laista, ja erikoisesti nyt on kysymys sen kaltaisesta laista, joka voidaan hyväksyä ryhmän toimesta yksimielisesti. Se on valmisteltu hyvin monien intressiryhmien jäsenten yhteistyönä ja annettu hallituksen yksimielisenä esityksenä, joten sen vuoksi olemme sen hyväksymisen kannalla, koska siinä nimenomaan entiseen lakiin verrattuna on otettu huomioon nykyinen tuotantopoliittinen tilanne, myös meidän kansainvälisen kauppamme yhdentymispyrkimykset ja maatalouden osuus yhdentymisprosessissa.

Totean, että päinvastoin kuin ovat esimerkiksi keskustapuolueen edustajat todenneet, sosialidemokraattien mietintöön liittämä ponsi vielä varmistaa sen, mikä kylläkin jo on hallituksen esityksen perusteluissa ja jopa lakitekstissään. Mutta jos halutaan, että asia on sitten varmaakin varmempi, ei tämä ponsi niin merkityksetön ole. Luulen, että myös

oman ryhmäni kuluttajien edustajat ovat tämän noteeranneet myönteisenä.

Vielä haluaisin todeta hyvin kuluttajapainotteisille puhujille, että nyt on kysymys maataloustulolaki eikä eräänlainen kuluttajansuojalaki, ja minusta se pitää ottaa huomioon. Nyt ollaan tekemässä lakia, joka voisi turvata maatalouden harjoittajien tulevaisuuden ja työrauhan vähän pitemmäksi ajaksi kuin tähän saakka on ollut tapana. Se sisältää kuitenkin ne varaukset, jotka meidän on välttämättä otettava tähän lainsäädäntöön, jotta me voimme jatkaa kaikilta osin näitä yhdentymisneuvotteluja, joista nyt on hyvin paljon puhetta pidetty.

Tähän jatkoksi sopii jälleen ihmetellä sitä mustavalkoisuutta ja kiihkoa, jolla keskustapuolue on oppositiopuolueena ottanut kielteisen kannan hallituksen esitykseen. En voi ymmärtää, mikä poliittinen tarkoituksenmukaisuus sisältyy siihen liioiteltujen uhkakuvien maalaukseen maatalouden tulevaisuudesta, jota keskustapuolue nytkin tässäkin keskustelussa on harrastanut.

Nimenomaan ihmettelen tätä siksi, että epätoivo ja uhkakuvien maalailu tietysti menee perille ja on mennyt sillä tavalla kuin täällä olisiko ollut ed. Lapiolahti kertoi kuvastuvan maataloudellisten oppilaitosten oppilasmäärien pienuutena. (Ed. Seppänen: Kankaanniemi!) — Ed. Kankaanniemi, mutta hän tietävästi ei kuulu keskustapuolueeseen. (Ed. Nieminen: Eikö Lapiolahtikaan!) — Anteeksi, se oli ... (Ed. Virolainen: Eikö Perhokaan toistaiseksi!) — Ei kuulu. — Mutta jos jatkaisin ihmettelyä, niin mikä on se motiivi, joka panee keskustapuolueen pää-äänestäjäkuntaansa kylvämään tällaista epätoivoa. Olen kysynyt sitä aikaisemminkin, ja nyt kun näin, että ed. Vihriälällä on jälkeeni puheenvuoro, hän voi vastata, mitkä motiivit mustamaalaukseen ja uhkakuvien maalaukseen sisältyvät. (Ed. Virolainen: Eivät ne mitään uhkakuvia ole, asiat on hoidettu huonosti!) Ei minun mielestäni nyt pitäisi olla uhkakuvia, kun saamme tämän lain valmiiksi ja toimimaan. Siinä on puolin ja toisin otettu huomioon mahdollisimman hyvin sekä kuluttajien että tuottajien edut. (Ed. Seppänen: Taitaa olla suurviljelijän kanta!)

Ed. Pohjola mainitsi Oecd:n laskelmista. Voidaan tietysti tehdä laskelmia, ja niitä on lehdistössä varsin paljon kommentoitu. Sannon vain sen, että maatalouden osuus josta-

kin 17 miljardista ei voi olla ainakaan 17 miljardia, kun maataloustulon bruttomäärä jää alle 10 miljardin. Nämä ovat sellaisia käsitteiden sekaannuksia, jotka pitäisi vihdoin viimein jättää mainitsematta, ja todeta se, että Oecd:n laskelmissa kaikki länsimaat ovat saaneet kyytiä maataloustukiaisista.

Ed. Apukka teki suuren asian puutteesta, joka hänen mielestään laissa on, kohdistuen suoran tulotuen kertymään verrattuna maataloustulon muuhun tasoon. Hän edellytti, että lakiin tulisi asettaa puolitoistakertaisuus muuhun tulokehitykseen nähden. Minusta siinä on ajatusharhaa hänen osaltansa. Valitan, että hän on oven ulkopuolella. Haluaisin todeta hänelle, että jos lakiin asetetaan puolitoistakertainen katto suoran tuen määrälle, se johtaa siihen, että katon yli ei voida mennä. Nykyinen lakiteksti antaa siihen mahdollisuuden, jos olosuhteet ja tilanteet vaatisivat tuen nostamista suuremmalla osuudella kuin hänen esityksensä on. Uskon, että enemmistö ymmärtää tämän asian ja hyväksyy hallituksen esityksen tässäkin kohdin.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Perhon asiallisen puheenvuoron johdosta haluaisin kuitenkin todeta, että sosialidemokraatit eivät hallituksessaan olleet tyytyväisiä näin pitkäaikaisen lain säätämiseen. Hallituksen enemmistölle se kyllä tuntui sopivan. Toisaalta, kun valtio maksaa tänä päivänä verorahoilla raskeasti monen muun sektorin kehittämisen kustannuksella maataloudesta, on hyvin kohtuullista, että kuluttajanäkökulmaa tuodaan esille. Olemme hyvin tyytyväisiä, että neuvotteluissa varmistimme myös kuluttajadustuksen 18 §:n mukaisessa neuvottelukunnassa, joka maataloustulolakia selvittelee ja sen vaikutuksia tutkii.

Sanoisin vielä, että tämä laki oli pettymys. Me vaadimme tarkemmat laskelmat mm. valtion ja maatalouden osuudesta ja vientikustannuksista, ja ne valmisteltiin meille valiokuntaan. Ilmeisesti tällaisesta pyynnöstä johtuen valiokunnan enemmistölle, erityisesti porvarienemmistölle, alkoi tulla hätä asian tuntijoiden kuulemisen jatkamisesta. Paljas-tui mm., että rasvan osalta valtion vientituki pienenee vain 837 miljoonasta markasta viidessä vuodessa 776 miljoonaan markkaan. Ei tämä köyhä maa ole, kun se tällaista pystyy

viidellä vuodella suunnittelemaan eteenpäin. Maatalouden osuus pysyy vain siellä 158:ssa, jopa putoaa 154 miljoonaan markkaan. Tämä osoitti sen, että kriittikimme lain valmisteluvaiheen tuotantokattoihin piti paikkansa. Ne arviot, joita lain perusteluissa esitettiin, ovat paljon positiivisempia tältä osin kuin ne, mitä tarkennetut laskelmat osoittivat.

Ylipäänsä nykyisen epäonnistuneen maatalouspolitiikan maksajia ovat lapsiperheet kuluttajina — sen takia puhumme kuluttajista — veronmaksajat kuin myös maatilansa kehittämiseen pyrkivät nuoret viljelijät. Siinä mielessä toivoisin, että ed. Perhon tavalla voitaisiin todella laajemmin pohtia maatalouspolitiikkaa ja sen sisältöä jatkossa.

Ed. Jokiniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kommentoida ed. Perhon väitettä, että keskustapuolue maalaa jatkuvasti uhkakuvia maaseudulla. Tämän seikan myös ed. Törnqvist omassa puheenvuorossaan mainitsi. Nämä ovat todellista tilannetta, ja tämän hetken tilastot puhuvat puolestaan sikäli, että nuoret eivät todella usko enää toimeentuloonsa tämän ammatin piirissä. Uskon, että tästä voitaisiin aivan puolueettomasti keskustella. Edustan Pohjois-Karjalaa, kehitysaluelääniä, jossa tilanne on kääntymässä vaikeaksi. Me emme voi välttää sitä tilannetta, että kun maatalouspolitiikasta puhutaan, se koskettaa hyvin keskeisesti aluepolitiikkaa. Olen maininnut aikaisemmin, että valtio suurella rahalla ostaa työpaikkoja maataloudesta pois, mutta samanaikaisesti se ei huolehdi korvaavista työpaikoista. Tästä on keskeisesti kysymys.

Minulle oli erinomaisen suuri pettymys viime syksynä, kun käsiteltiin maidon kaksihintalakia, joka on jo kolme käsittelyä käynyt. Aluepoliittinen seikka vaikutti maitolitramäärien antamiseen, ja jatkatussa kolmannessa käsittelyssä muutettiin pykälä, joka vei 2/3 käytettävissä olevista litroista pois. Ministeri vastasi, että tämä oli tekninen muutos, jolla ei ole vaikutusta lopputulokseen.

Mielestäni tämä koskettaa hyvin vahvasti oikeastaan sitä arvovaltaa, mitä eduskunnan pitäisi edustaa ja millä tavalla me näitä asioita täällä käsittelemme. Laki vahvistui, ja sitä ei meillä käytännössä ole minkäännäköistä mahdollisuutta muuttaa. Hallitus on kieltäytynyt mm. antamasta jatkokäsittelyä

tämän suhteen, mutta ensi syksynä on budjettilakien käsittelyssä tämä asia uudelleen esillä. Tällainen toiminta herättää kyllä epäluuloja.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Jokiniemen puheenvuoro kuvasi hyvin sitä tilannetta, minkä vuoksi me olemme maatalouspolitiikassa ajautuneet sen tyyppiseen problematiikkaan, mitä täällä nytkin käsitellään. On kohtuutonta, että maataloudelle asetetaan niin suuria vaatimuksia kuin ed. Jokiniemi äskeisessä puheenvuorossaan. Hyvin kernaasti keskustan puheenvuoroissa muutenkin edellytetään, että nimenomaan maatalouspolitiikalla hoidetaan suomalaista aluepolitiikkaa, suomalaista sosiaalipolitiikkaa, jopa suomalaista turvallisuuspolitiikkaa. Ei se voi olla mahdollista, kun ottaa huomioon, että maatalouden piirissä kuitenkin on meidän väestöstämme varsin pieni osa.

Näin ollen minusta pitäisi miettiä maatalouspolitiikkaa maatalouspolitiikkana ja nimenomaan lähteä siitä, mikä on sen tyyppinen maatalouden rakenne, joka tuo turvallisuutta myös viljelijöille. Silloin pitää lähteä siitä, mikä on elinkelpoinen perheviljelmä. Jos meillä tuotetaan enemmän kuin syödään, silloin pitää kernaasti maataloudenkin piirissä lähteä siitä, että vähiten tuottaville, huonoimmin toimeentuleville viljelmille löytyy muuta tekemistä, mutta se ei näytä olevan opposition halu ei sen paremmin keskustan halu kuin ed. Apukankaan edustaman mielipidesuunnan toivomus.

Kaikissa yrityksissä on olemassa optimikokonsa. Ed. Apukkakin tietää varmasti, että perheviljelmillä on olemassa optimikoko. On tietty määrä lehmiä, joka pystytään perheviljelmillä hoitamaan. On tietty määrä peltopinta-alaa, joka elättää perheviljelmän. Jos me kuvittelemme, että me voimme kaikki, myös huonoimmin tuottavat tilat suomalaisten verovaroilla elättää, tulemme kohtuuttomaan tilanteeseen. Ei silloin ole kysymys siitä, että meitä Euroopan yhteisö tai Gatt-neuvottelut ulkopuolelta painostaisivat. Kyllä meillä on kansallinen päätöksenteko koko ajan tässä asiassa hallussamme. Mutta kukaan ei voi pakottaa toisaalta yhtään maata Euroopan yhteisössä ostamaan meidän ylihintoisia tuotteitamme.

Ed. U. Leppänen: Rouva puhemies! Parikymmentä vuotta politiikassa mukana olleena voin todeta, että maatalouspoliittinen keskustelu Suomessa on yleensä täysin toivotonta. Sillä ei ole paljon todellisuuden eikä järjen kanssa tekemistä, vaan se perustuu puhtaasti tunteisiin ja toisaalta etujärjestöpolitiikkaan. Luultavasti Suomen mahtavin etujärjestö on MTK, joka käytännössä on päättänyt Suomen maatalouspolitiikasta vuosikymmeniä ja päättää täydellisesti edelleenkin.

Tässä asiassa erityisen kummallisella tavalla ovat aina yhtyneet kepu ja sosialidemokraattien intressit, ja sen seurausta meillä harjoitettu maatalouspolitiikka oikeastaan on. Muistan viime hallituksessakin, kuinka sosialidemokraatit oikeastaan tukivat ministeri Yläjärveä enemmän kuin kepu itse. Ministeri Yläjärven politiikka oli täysin sosialidemokraateille mieluista politiikkaa. Se politiikkahan lähti siitä, että maatalous on luvan varainen elinkeino, annetaan jokaiselle lupa, minkä verran saa tuottaa. Tämän tyyppinen säännöstely näytti sopivan erityisen hyvin sosialidemokraateille.

Kun kokoomus tuli hallitukseen, he valitsivat MTK:n luottomiehen maatalousministeriksi, joka oikeastaan luultavasti on parempi kepunkin kannalta kuin entinen ministeri Yläjärvi. Siis Pohjalan politiikka sopii luultavasti paremmin kepuille.

Koko tässä keskustelussa ei tajuta sitä, että maailma on hyvin paljon muuttunut. Me elämme hyvin toisenlaisessa maailmassa. Me emme todella voi maatalouden ja tuotannon näkökulmasta kaikkia asioita tarkastella ja koko yhteiskuntaa johtaa ja kehittää maataloustuotannon näkökulmasta, niin kuin erityisesti kepu lähtee.

Socialidemokraateillakaan vastaavasti ei ole ollut varsinaisesti mitään uusia ajatuksia. Kun ajattelee tätä keskustelua, viiden vuoden maataloustulolakia tehdään, jonka sosialidemokraatit ovat hyväksyneet hallituksessa, tukeneet sitä; nyt he täällä vain propagandasystä puhuvat kuluttajan asiaa, jonkin verran. Siinä puheessa voi tietysti jonkin verran olla järkeäkin, mutta itse johtopäätös on se, että kuitenkin tuetaan maataloustulolakia. Sosialidemokraatit muka täällä heittäytyvät niin heikoiksi, että he eivät pysty hallituksessa vaikuttamaan mihinkään, vaan he vain antavat tämän mennä. Sosialidemokraattiset

maatalousasiantuntijat, jotka ovat hallituksessa tai eri ministeriöissä, ovat täysin MTK:n miehiä, sen voin neljän vuoden kokemuksen perusteella todeta.

Kun nyt puhutaan tilakoosta, otan nyt erilaisista asioista hajanaisia huomioita. Kasvilijelyssä pystyy ihminen hankkimaan noin 2 000 kilokaloria päivään kohden itselleen. Siitä kun lähdetään, se ei voine olla tämän päivän maailmassa toivottu muoto. Toisaalta ed. Hämäläisen haluamasta hyvin suunnitelmallisesta ja mahdollisimman suuresta koosta voisi huomauttaa, että muualla maailmassa suuria kolhooseja yritetään purkaa ja panna pienempiin yksikköihin. Sitä kautta ei yksikäsitteistä ratkaisua löydy, eikä, ed. Hämäläinen, suunnitelmatalouden linjalla tule ratkaisua löytymään. Ei kukaan pysty koskaan päättämään, mikä on se optimikoko, jolla, ed. Hämäläinen, voisi maataloutta harjoittaa.

Olenneiset kysymykset ovat se, että tämän päivän maailmassa ei ole mitään järkeä tukea tuotantoa sinänsä, ei maataloustuotantoa kuin ei oikeastaan mitään muutakaan tuotantoa sillä tavalla, että annetaan ulkomaille viennistä subventioita. On aivan marginaalinen kysymys, missä yleensä tämän päivän kehittyneessä maailmassa voi ajatella subventioiden käyttämistä vientiin. Maatalouden osalta tässä on tietysti tehty kaikkein suurinta järjettömyyttä: voin vienti nollahinnoilla, kananmunien ja rehuviljan. Siis todella ei mitään järkeä löydy tähän tilanteeseen. Me tuotamme rehuviljaa aivan älyttömiä määriä, vaikka tiedämme, että sen kulutus kotimaassa koko ajan vähenee, mutta sitä vain pitäisi yrittää viedä. Ja niin kuin täällä aivan oikein jotkut ovat sanoneet, sitä ei edes saada vietyä, mutta mitään järkeä tähän ei löydy.

Millään muulla tavalla siihen ei järkeä löydy kuin sillä tavalla, että markkinat määrittävät hinnat tällaisissa tuotteissa kuin rehuviljassa. Siitä ei kenellekään mitään vahinkoa tule, jos annetaan markkinoiden määrätä tällaisissa tuotteissa hinnat.

Samoin esimerkiksi kananmunissa ei kenellekään mitään vahinkoa tule siitä, jos ed. Mörttinen lopettaa munantuotannon. Minä en voi ymmärtää, ettei edes tällaisista pienistä yhteiskunnallista tajuamista ole. Suuret tilat tuottavat huvikseen munia. Voi se yksityisesti liiketaloudellisesti olla jotenkin järkevää,

mutta kansantalouden kannalta täysin järjetöntä puuhaa.

Toisaalta sitten, kun puhutaan liiasta peltoalasta, se on seurausta siitä, että käytetään liikaa lannoitteita. Ei tähänkään kysymyseen uskalleta puuttua. Meillä periaatteessa Suomessa ei ole liikaa peltoalaa, jos teho- maatalouden roolia vähän heikennetään, tuotetaan puhtaampia elintarvikkeita vähemmällä lannoitteilla. Kun puhutaan ympäristönsuojelusta, silloin kyllä on ministeri Bärnäckin rantojen kimpussa, että rannat on ihmisiltä suojeltava, mutta lannoitteita ja kaikkea muuta saa pelloille työntää, mistä ne valuvat järviin. Näihin olennaisiin kysymyksiin ei uskalleta puuttua.

Ainoa järkevä tapa tukea viljelijöitä on suoran tuen linja. Se on kiistatonta, se on ehdotonta, se tulee myös maailmassa voittamaan. Myös kun vajaan kaksi vuotta sitten olin Strasbourgissa käymässä ja siellä keskusteltiin Euroopan parlamentin maatalousasiantuntijoiden kanssa, he ilmoittivat kantanaan, että heidän mielestään Euroopassa ainoa järkevä tapa on suoran tuen linja. Jos tarvitaan vuorilla ihmisiä, on pidettävä heidät vuorilla ja he jotain tekevät, annetaan tukea sinne. Siis erikoisyydestä tuetaan siellä, missä on tarpeellista olla ihmisiä, jotka voivat myös jollain tavalla järkevästi tuottaa siellä tuotteita.

Mutta mikä ihmeen järki pitää olla tämän päivän kehittyneessä maailmassa, että täällä vain halutaan kynsin hampain pitää ihmisiä köyhyydessä ja kurjuudessa? Kenellä on erikoinen ilo harjoittaa karjataloutta pienellä tilalla ja elää vaatimattomissa olosuhteissa pienellä tulolla, kun tuki annetaan suurviljelijöille? On kepun intressi pitää tuloeroja maatalouden sisällä. Annetaan suoraa tukea, jos se on järkevää ja tarpeellista, kehitetään maaseutua muulla tavalla kuin että keinotekoisesti tuetaan tuotantoa. Maaseudun monipuolinen kehittäminen muulla tavalla on nykyaikaa ja nykymaailmassa mahdollista.

Minä toivoisin, että vähitellen myös poliitikot voisivat edes pikkuisen nähdä eteenpäin, nähdä tulevaisuuteen, olla edes jonkinlaista tulevaisuuden tutkimusta pohjana ajattelussa, eikä vain elää tällä tavalla, jossa mitään järkeä ei tunnu löytyvän.

Lopuksi totean, että ei tuottaja, viljelijä, ole sinänsä syyllinen korkeisiin kuluttajain- toihin, vaan siihen on syyllinen koko tämä

ketju, erityisesti kepun käsissä oleva monopolien jalostusketju, joka vie ne tukirahat tosiasiaassa. Ne eivät viljelijälle tule. Koko tämä ketju, tämä tuki on myös syyllinen siihen, että Suomessa on täydellisesti laiminlyöty kehittyneiden elintarvikkeiden jatkojalostus, tuotekehitys, niin että me voisimme myös maailmalla kilpailla kehittyneissä elintarvikkeissa. Muualta maailmasta tänne halutaan tuoda ja tulee ja tulee tulevaisuudessa tulemaan kaikenlaista tuotetta. Me emme pysty muuta kuin yrittämään viedä maailmalle peruselintarvikkeita, joista ei saa mitään hintaa. Voiko tässä mitään järkeä olla? Ajatelkaa, kepulaiset!

Ed. Kokko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toteaisin vain ed. U. Leppäselle, kun hän ihmetteli MTK:n olemassaoloa, että kyllä viljelijät tarvitsevat myös oman ammattijärjestön, joka ajaa heidän etujaan. Kysymys on viljelijöiden toimeentulosta.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voi olla, että ammatillinen poliittinen työväenliike on muutamia vuosikymmeniä sitten luovuttanut liian suuren maatalouspoliittisen sisällön päätäntävalan keskustapuolueelle ja MTK:lle. Sinne ovat hukkuneet monta kertaa tiukasti tapellut palkkapennit huomaamatta ja tajuamatta.

Mutta sanoisin, että sosialidemokraatit ovat tässä tilanteessa koko ajan vakavasti keskustelleet näistä asioista ja keskustelemme edelleen. Olemme arvostelleet nimenomaan automaattista korvausta kustannusten noususta ja automaattista menekkitakuuta, yhtä lailla samaa mitä ed. U. Leppänen, rehuviljan mukanaoloa tavoitehintaluettelossa, joka on aivan älytöntä. Maatalouden itsensä pitäisi tajuta, että se on tuotantokustannus. Siitä aiheutuu mm. tämän vuoden arvioiden mukaan noin 490 miljoonan kilon ylijäämä. Tämä on älytöntä.

Mutta ylipäänsä koko rakenne tässä tietysti kaipaasi parempaa keskustelua. Me olemme tyytyväisiä siitä, että lain voimassaoloaikaan ja kuluttajien edustukseen pystyttiin puuttumaan. Ja, huom., Ed. Leppänen, maataloustulosopimuksen ykköskohtaan, jossa MTK eduskunnan yksimielisen syksyisen päätöksen kananmunien hintatukilaissa

yritti kiertää sopimuksen kautta, saimme lupauksen, että sitä ei anneta, ja se on minusta eduskunnan asemankin kannalta hyvin tärkeä asia.

Kun kokoomuksesta ei pöytäkirjaan tule kovin paljon semmoista tekstiä, mitä me olemme tuoneet esille, niin kokoomukselle on kohtuullista ministeri Salolaisen valiokunnalle antama lausunto saattaa pöytäkirjaan juuri näihin asioihin liittyen. Hän totesi Oecd:n ministerikokouksessa toissa vuonna hyväksytyn reformiohjelman yleistavoitteista: "Kaiken tuotantoon sidotun tuen alentaminen, markkinavaimien liikkumatilan lisääminen ja markkinoillepääsyn parantaminen ovat järkeviä tavoitteita, jotka meidän tulee pitää mielessä uudistaessamme maatalouspolitiikkaamme."

On kohtuullista tunnustaa, että kokoomuksessa on myös niitä, jotka näkevät, että tässä ei voida ihan elää kuin halutaan.

Ed. Saari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rajamäki puheenvuorossaan sanoi, että työväenliikkeen ja kuluttajien edustajat ovat liian herkästi antaneet vallan viljelijöille ja että heidän pussistaan sinne valuu huomaamatta rahaa. Nyt kuitenkin voidaan todeta, että jo pitkään esimerkiksi virkapalkkaratkaisut ja työmarkkinaratkaisut ovat huomattavasti enemmän vaikuttaneet elintarvikkeiden hintoihin kuin maataloustuloratkaisut.

Kun lisäksi puhuttu kovin paljon myös siitä valtion verovaroista maksetusta tuesta, joka kohdistetaan maataloudelle, on todettava myös ed. Rajamäelle, joka siviilissä on virkamies ja saanut palkkansa joltakin momentilta ja myös kansanedustajana saa palkkansa joltakin momentilta, että virkapalkkaratkaisut ja niiden summat budjetissa ovat moninkertaisia verrattuna maataloustuen summiin. Sillä saralla ehkä olisi ollut enemmän huomion kiinnittämistä myös poliittisella työväenliikkeellä.

Socialidemokraattien maatalouspolitiikka on todella ristiriitaista ja kaksinaamaista. Kun täällä hyvin useissa yhteyksissä on todettu, että te olisitte valmiit tukemaan pieniä viljelijöitä, pieniä tuottajia, kuitenkin juuri sosialidemokraattien taholta aikanaan, Tiaisen ynnä muiden taholta, nostettiin esiin vaatimus vähintään 30 lehmän navetoista ynnä muista meidän käsityksemme mukaan

jo aika suurista tuotantoyksiköistä ja edellytettiin, että tuotanto täytyy sillä tasolla hoitaa.

Ed. Röntynen: Arvoisa puhemies! Olen suurella mielenkiinnolla kuunnellut käytyä maatalouspoliittista keskustelua. Täällä ovat asiantuntijoina esiintyneet ehkä sellaiset henkilöt, jotka eivät koskaan ole maata viljelleet eivätkä siitä leipäänsä ansainneet. Ehkä minäkin käytännön viljelijänä jotakin tiedän maataloudesta ja nimenomaan siitä, mitä on repiä jokapäiväinen leipänsä maasta. (Ed. U. Leppänen: Kansantaloudesta voi tietää jotakin viljelemättä maatakin!) — Varmasti näinkin voi olla.

Täällä on puhuttu tukiaisista viljelijöille. Minusta tukiaiset eivät ole viljelijöille vaan nimenomaan kuluttajille. Nimenomaan kuluttajat niistä nauttivat hinnanalennuksen muodossa, viljelijä tuskin niistä saa juuri mitään.

Ystäväni ed. Rajamäki puheenvuorossaan sanoi, että me pyrimme omavaraisuuteen. Se on hyvä pyrkimys, ja minä toivon, että tämä pyrkimys myös toteutuu, mutta tänä päivänä me olemme jo tuonnin varassa useissa artikkeleissa. Esimerkiksi naudanlihan kohdalla me olemme tänä päivänä tuonnissa ja nähtävästi myös jatkuvasti olemme tuonnin varassa. Minä en voi ymmärtää sitä, että kun me voisimme tuottaa tässä tasavallassa ja omassa maassamme hyvälaatuista lihaa, meille ei anneta siihen mahdollisuutta. Meillä on katot, rajoitukset ja kiintiöt, ja näin ollen me tuomme ulkomailta lihaa. Varmasti kotimainen liha olisi huomattavasti parempaa. Näin minä ainakin uskon ja uskon, että tiedän, mistä puhun.

Meillä on myös maatalous 2000 -ohjelma. Se on edellisen eduskunnan yksimielisesti hyväksymä tai ainakin hyväksymä, mutta me olemme tänä päivänä huomattavasti alle niiden tavoitteiden, joita maatalous 2000 -ohjelmassa asetettiin. Me olemme niin maataloustuotteissa, lihatuotteissa kuin muisakin huomattavasti alle. Siinä mielessä sopii kysyä, miksi esimerkiksi vientimaksuja uuden lain mukaan peritään 5 miljoonaa markkaa voim osalta, vaikka vientiä ei olisi yhtään kiloa. Eiköhän asia näin ole, että jos viedään, siitä peritään maksu mutta ei tällaisia könttäs summia peritä, että olipa vientiä taikka ei, 5 miljoonaa markkaa voim vientimak-

suja peritään? Vaikka ei viedä yhtään kiloa voita, maksu peritään kuitenkin. (Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa!) — Eikö pidä paikkaansa? No, niin! On ihan hyvä, jos laki on siltä osin muuttunut, että se ei pidä paikkaansa, mutta näin se esitys oli muuten.

Mitä sitten tulee ympäristökysymyksiin, viljelijän on elettävä sopusuhteisesti luonnon kanssa, koska luonnosta hänen on elantonsa saatava. Minä olen aivan vakuuttunut siitä, että tänä päivänä yksikään viljelijä ei tuhlaa yhtään ainoata lannoitekiloa turhuuteen. Lannoite on niin kallis asia tänä päivänä, että hän varmasti sijoittaa sen siihen, mihin se on sijoitettava, samoin myös lietalannat sun muut lannat. Ei ole yksinkertaisesti varaa tuhlaa niitä. Siinä mielessä ympäristökysymykset tuntuvat ehkä hieman liioitelluilta. Siinäkin pitäisi pysyä kohtuudessa minun käsittääkseni, ja minä olen aivan varma siitä, että jokainen viljelijä tässä tasavallassa huolehtii siitä, että joka ainoa lannoitekilo ja lantakilo, mikä sinne menee, menee varmasti tarkoitukseen. Ei se mene hukkaan. Eivät he tahallansa laske niitä vesistöihin eikä muualle. Siinä mielessä rajoitukset viljelijöiden suhteen, jopa 40 metriä tai 50 metriä kesannointia, tuntuvat hiukan liioitelluilta.

Yleensäkin toivoisin, että kun puhutaan maataloudesta, yhdestä ammattiryhmästä, käytäisiin asiallista keskustelua. Jos me haluamme pitää tämän tasavallan asuttuna reunoja myöten, niin kuin uskon, että kaikki myös haluavat, maatalous on se yksi ainoa keino ja pelastus tälle tasavallalle tässä suhteessa. Ei haja-alueille korvaavia työpaikkoja ole tullut tähän mennessä ja ehkä aika hitaasti tulee myös tästä eteenpäin.

Ed. Vihriälä: Arvoisa puhemies! Haluan puheenvuorossani kommentoida eräitä käytettyjä puheenvuoroja ja ihmetellä suuresti sitä, että tässäkö salissa ei saisi — erityisesti sosialidemokraattien taholta on esitetty mutta myös kokoomuksen taholta sitä, että ei saisi — puhua totuutta maaseudun ongelmista. Se kuva tulee, joka on myös tällä hallituksella tänä päivänä. Jos keskustalaiset ihmiset ja maaseudun väki tuovat maaseudun ongelmia kentällä esille, aina todetaan, että se on uhkakuvien maalailua, se on pelottelua. Se on tämän hallituksen ja sen kahden pääpuolueen henkilöiden näke-

mys tänä päivänä, niiden näkemys, jotka haluavat todella maaseutua autioittaa ja tyhjentää.

Maatalouskeskustelussa nimenomaan täällä salissa tämänkin iltapäivän aikana on selvästi käynyt ilmi se, miten ristiriitaisia juuri sosialidemokraatit ovat olleet puheissaan ja teoissaan. Täällä on todella erityisesti ed. Rajamäki puhunut pienten viljelijöiden, pienten perheviljelmien puolesta, mutta käytännössä sosialidemokraatit ovat toimineet lähes koko sodanjälkeisenä aikana suurviljelijöiden puolesta, kun töitä ovat tehneet.

Alleviivaan vain erästä vaalikautta vuosina 1966—1970, kun maassa oli vasemmistoenemmistöinen eduskunta, ja muistaakseni sosialidemokraateilla niiden vaalien alla oli hyvin vahvasti teemana talonpoikien tappolinja. Minä myönnän, että keskusta oli mukana asioita hoitamassa ja varmasti virheitäkin tehtiin, mutta juuri tällä vaalikaudella aloitettiin suurten maitotilojen ja suurten sika- ja kanatilojen rakentaminen. Tätä toimintaa johti maatilahallituksessa ylijohtaja Hannes Tiainen siihen aikaan. Täällä nyt sitten kovasti puhutaan pienten viljelysten puolesta, mutta tilanne on ollut aivan toista käytännössä. Toisin sanoen sosialidemokraattien ja kokoomuksen linja suurtilojen suosimisesta on minusta aivan yksi yhteen tälläkin hetkellä.

Mitä tulee maataloustulolakiin, jota käsittelemme ja joka tulee kuitenkin hyväksytyksi, ei keskustan eduskuntaryhmä lähde tätä lakia kaatamaan. Me teemme muutamiin pykäliin tärkeät muutosesitykset ja toivomme, että ne voitaisiin muuttaa, koska vain sillä tavalla voidaan myös viljelijäväestön tulotasoa olla turvaamassa.

Ed. Apukka, joka nyt taitaa istua vielä salissa — voi sanoa — aivan oikein analysoi myös sosialidemokraattien virheellistä maatalouspolitiikkaa ja ennen kaikkea sitä näkemystä, että sosialidemokraatit varmasti ovat valmiita lopettamaan Lapin läänistä ja ehkä muistakin lääneistä maataloustuotannon mutta valitettavasti heillä ei ole osoittaa työpaikkoja niille ihmisille, jotka maataloustuotannon joutuisivat lopettamaan.

Arvoisa puhemies! Täällä on jo myös puututtu tämän hetken maataloustuotannon näkymiin. Vielä voisi alleviivata maitotaloustuotteiden kohdalta sitä, että tällä hetkellä esimerkiksi Neuvostoliitto ostaisi maitojau-

hetta mutta meillä ei valitettavasti, ed. Rajamäki ja ed. Hämäläinen, ole sitä sinne nyt antaa, kun ei sitä riitä omaan maahankaan. Tilanne on muuttunut yllättävästi ja yllättävän nopeasti. On totta, että maailmanmarkkinoilla vain hinta on suhteellisen alhainen, mutta aivan viime aikoina hintataso on kuitenkin kansainvälisillä markkinoilla kaksinkertaistunut. Myös naudanlihan kohdalla todettakoon nyt vielä kilomäärä, että tänä vuonna on jo tiettävästi tuotu 3 miljoonaa kiloa naudanlihaa tähän maahan. Nämä ovat niitä tosiasioita, jotka on syytä merkitä myös tässä keskustelussa eduskunnan pöytäkirjaan.

Socialidemokraattien maatalouspolitiikka ja maaseudun vastaisuus mielestäni näkyvät hyvin kannanotossa ja avoimessa vetoomuksessa, joka ennen maataloustulolain käsitteilyn alkua tai siinä vaiheessa myös muille kansanedustajille jaettiin, jonka olivat allekirjoittaneet Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto, Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto ja Sosialidemokraattiset Naiset, jossa hyökättiin erittäin voimakkaasti nyt annettua maataloustulolakesitystä vastaan ja vaadittiin, että laista tulee tehdä vain kaksivuotinen. On hyvä, että eduskunta ei ole kuunnellut tätä vetoomusta vaan on kuitenkin säätämässä viisivuotisen maataloustulolain, sanoisin, puutteineenkin.

Samaan kampanjaan, jonka sosialidemokraatit ovat nyt käynnistäneet viljelijäväestöä ja maatalousväestöä vastaan, sopii hyvin mainita pari viikkoa sitten ollut Lauantai-sauna, jossa kaksi henkilöä, jotka tiettävästi ovat hyvin lähellä sosialidemokraattista liikettä, hyökkäsivät todella rajusti talonpoikia, Suomen viljelijäväestöä vastaan. Siellä todettiin lopuksi, että kaikista tärkein tehtävä, että meillä olisivat elintarvikkeiden hinnat alhaisia, on se, että meillä ei olisi lainkaan maataloustulolakia ja että meillä ei olisi viljelijöiden kaupallista järjestäytymistä, ei olisi osuustoiminnallisia liikkeitä, ei olisi kauppaketjuja. Minusta tämä on aika vastuutonta ja kovaa puhetta tänä päivänä. Myönnän avoimesti, että ongelmia on Euroopan yhdentymisen suhteen erityisesti Suomen maatalouspolitiikalla, mutta tuntuu siltä, että ennen kaikkea sosialidemokraattisella puolueella ei ole yhteisvastuuta kaikkien ihmisten asioiden hoitamisesta tässä maassa.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousva-

liokunnan mietintö ja siihen liitetyt ponnet ovat tulleet nimenomaan sosialidemokraattien aloitteesta, tai sanoisinko nyt, että ed. Rajamäen aloitteesta ne on siihen saatettu. Halusiko ed. Rajamäki nimenomaan tehdä maatalouspolitiikkaa nostamalla kovan metelin näistä kysymyksistä? Se tuntu ainakin allekirjoittaneelle on jäänyt, ja yllättävän helposti kokoomus — ymmärrän sen kyllä — hallitusyhteistyön nimissä joutui taipumaan ponsiin, jotka sinänsä, niin kuin ed. Perho taisi todeta, tietyllä tavalla ovat luetavissa jo lakitekstistään. Ehkä tällä piti poliittista kenttää hoitaa, että sosialidemokraatit ja ed. Rajamäki saivat ponnet mietintöön.

Mietinnössä todetaan, niin kuin hallituskin on ohjelmissaan ainakin luvannut, että maatalouden säästyviä vientitukivaroja tulisi ohjata maaseudun pienimuotoisen yritystoiminnan kehittämiseen ja tukemiseen. Se on sinänsä hyvä asia, mutta mietintöön on vielä liitetty se, että maataloustuotannosta valtion toimenpitein vapautuvan peltoalan metsittämiseen tulee käyttää riittävästi myös näitä varoja. Minä vain ihmettelen, mistä näitä metsittämiseen riittää, kun niitä ei ole riittänyt vielä tähän saakka pienimuotoisen yritystoiminnan kehittämiseen. Varoja on kuitenkin jo myös tämän vuoden aikana säästynyt vientitukimomentilta. (Ed. Anttila: Se oli kokoomuksen idea!) — No, joka tapauksessa se on liitetty tähän hallituspuolueiden yhteistoiminnan tuloksena.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä on todella valmis vaikuttamaan siihen, että viisivuotinen maataloustulolaki saadaan aikaan. Toivomme, että tämä laki voisi antaa puutteineenkin tiettyä perusturvaa suomalaiselle viljelijälle ja ennen kaikkea sitä, että meillä maaseutu säilyisi tulevaisuudessa asuttuna.

Ed. Härmäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan edustajat kernaasti haluavat monopolisoida maatalouskeskustelun ja riistävät meiltä oikeuden ilmaista mielipiteitä ja tuomitsevat sosialidemokraatit, jotka haluavat myös esittää oman mielipiteensä maataloudesta. Maatalous on sellainen rälssisäätty, että ei siihen ole kovin helppo päästää ulkopuolisen ammatinharjoittajaksi. Mutta me olemme kaikki kuluttajia ja veronmaksajia. Sen vuoksi

meillä on oikeus puhua maatalouden vaatimista verotuista. Meillä on oikeus puhua kuluttajina maataloustuotteiden laadusta ja hinnoista.

Kun täällä puhutaan siitä, että sosialidemokraattien politiikalla maaseutua autioitetaan ja vastaavasti väitetään, että vain maatalouden avulla maa pysyy asuttuna, vuorostani kysyn keskustalaisilta: Mihin te puolestanne olette asettamassa sen kaiken maatalouden ylituotannon, joka tällä tavoin aikaansaadaan, jos ei sillä enää menekkiä missään ole? Minä kovasti toivoisin isänmaallisena suomalaisena, ettemme joutuisi näkemään sitä, mitä EEC:n piirissä on jo nähty, missä maataloustuotteita joudutaan kaatamaan kaatopaikoille ja tuhoamaan sen vuoksi, että niillä ei enää menekkiä ole. (Ed. Kokko: Tuskinpa tänä päivänä!)

Täällä myös on mainittu sosialidemokraatteja nimiltä ja mainittu heidät maatalouden tai pienviljelijöiden vihollisiksi, haluaisin nyt erityisesti puuttua siihen, kun entistä pääjohtajaa Hannes Tiaista on näissä yhteyksissä mainittu. Tiedän, että hän on aidosti suomalaisen pienviljelijän puolella. Meillä häntä seuranneilla sosialidemokraattisilla maatalouspolitiikasta puhuvilla saattaa olla erilaisia painotuksia, niin kuin on myös maatalouden kehitys hänen jälkeensä monella tavalla tullut erilaiseksi ja vaatii erilaisia kannanottoja. Juuri siksi, että sosialidemokraatit tuntevat yhteisvastuuta maan kehittämistä ja myös kaikkien muiden elinkeinoalojen kehittämistä, me vaadimme myös, että maatalous omalta osaltaan tulee nykypäivään ja näkee nykypäivän asettamat vaatimukset.

Ed. Ollila (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Alkuosaltaan ed. Vihriälän puheenvuoro oli juuri sitä pelottelua ja uhkakuvien maalaamista, jota hän ehkä innokkaimpana kepulaisilla kentillä harrastaa. Siihen ei todellakaan ole aihetta. Tämä hallitus on tehnyt kohtuulliset tuloratkaisut, hoitanut kato korvaukset. Nyt meillä on käsittelyssä maataloustulolaki, joka turvaa pitkälle aikavälille viljelijöiden toimeentulon jatkossakin, neuvotteluoikeudet, kustannusten korvaukset jne. Pelotteluun ei todellakaan ole syytä, ed. Vihriälä. Se ei palvele ketään. Vähiten se palvelee maaseutua ja viljelijöitä itsessään.

Minä hämmästelen sitä ristiriitaa, kun kokoomusta syytetään siitä, että se myöntyy

socialidemokraattien tai ed. Rajamäen vaati-miin ponsiin, ja samaan hengenvetoon tode-taan, että eipä niillä paljon merkitystä ole. Minä olen valmis vaikka toiseen kertaan sanomaan siellä tämän kansainvälisen asian, vaikka se on sanottu jo laissa, lain peruste-luissa, valtioneuvoston päätöksessä ja kaiken lisäksi se on itsestään selvyys, mutta jos se helpottaa neuvotteluja ed. Rajamäen kanssa, miksi en siihen suostuisi.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vihriälän traktorin peräkärrillä kolisi jälleen tyylikkäästi Valion maitotonkat. Toivoisin vain hänen omankin tulevaisuutensa kannalta, kun tiedän hänen puhuvan myös maakunnassa tällä tavalla, että hän todella tutkisi maakuntansa muut-toliikkeen ja väestötappiot. Nimittäin noilla puhe- sävyillä ei varmasti maakuntaakaan rakennetta.

Me haluamme vakavasti keskustella maa-talouden sisäisistä kysymyksistä, nimen-omaan siitä, mikä on ylituotannon ja maa-talouden sisäisen tulonrakenteen oikeuden-mukaisuus maanviljelijöiden ja kuluttajien kannalta. Vaadimme suoraan tulotukea ja nimenomaan kiinnitämme huomiota ylituo-tannon synnyttämään kaavamaiseen säänte-lyyn, joka iskee nimenomaan pieniin ja kes-kisuuriin tuottajiin. He sen tietävät, mutta keskustapuolue ei tunnu sitä tietävän.

Tämän takia, kun keskustapuolueen tahol-ta on jopa väitetty, että vientitukikin on kuluttajien etu, täytyy sanoa, että ei tätä keskustelua kovin pitkälle kannata jatkaa. Se on vain niin, että vientituki, joka on muka kuluttajien etu, maksaa veronmaksajille, elä-keläisille ja palkansaajille, maidossa 1,95 markkaa kilo, naudanlihassa 24 markkaa kilo, sianlihassa 14,10 markkaa kilo, kanan-munat 8,30 markkaa kilo, vilja keskimäärin 1,45 markkaa kilo. Tämäkö on suomalaisen kuluttajan ja palkansaajan etu?

Ed. Alho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vihriälän kanssa voi olla yhdestä asiasta samaa mieltä, ja se on se, että maatalouspolitiikkaa on ristiriitaista. Mutta siitä sitten ei voikaan olla enää samaa mieltä, että tietyn puolueen, esimerkiksi socialide-mokraattien, politiikka olisi ristiriitaista. Us-kallanpa väittää, että yksikään puolue ei esiinny toista edukkaammin, mitä tulee maa-talouspolitiikan linjakkuuteen.

Tässä suhteessa olisi hyödyllistä käyttää tämänkin maataloustulolain tiimoilta käytä-vä keskustelu maatalouden perestroikakes-kusteluun. Jos perestroika Neuvostoliitossa oli välttämätöntä sen vuoksi, että siellä ei kannattanut tuottaa hakaneuloja vaan ton-neja painavia jääkaappeja, koska se oli raa-ka-aineintensivistä, olisi aika todella pohtia täälläkin niitä maaseudun elinvoimaisuuteen ja nuorten viljelijöiden toimeentuloon liitty-viä kysymyksiä, jotka pitäisivät maaseudun elinvoimaisena. Ne ovat kyllä yrittämiseen liittyviä tunnusmerkistöjä. Ei voi olla mitään järkeä siinä, että maataloudesta on kadonnut kaikki yrittämiseen liittyvät tunnusmerkistöt. Vientitukea Valio on voinut käyttää täysin mielin määrin. Sen ei ole tarvinnut yhtään pohtia, paljonko maksaa, kun viedään, kos-ka aina on joku hoitanut laskun.

Valtion viljavarasto joutuu aina ostamaan kaiken sen viljan, jota tässä maassa viljel-lään, vaikka se olisi kuinka huonolaatuista. Eikä kenenkään tarvitse miettiä, kuka mak-saa laskun. Eduskunnassa on mietittävä, kuka maksaa laskun. Sitä mietittiin myös siinä ed. Vihriälän mainitsemassa ohjelmassa Lauantaisaunassa, jossa yksinkertaisesti vain yritettiin todistaa se, että viljelijän osuutta ei ole pelkästään se, mikä viljelijälle jää tilalle, vaan viljelijä saa myös osuutensa osuustoi-minnallisista yhteisöistä, joita sinänsä ei tuo-mittu. Osoitettiin vain se, että MTK:n las-kutapa on virheellinen, johtaa yhteiskunnan päätöksentekijät harhaan. Se tieto on oikais-tava.

Ed. Vihriälä (vastauspuheenvuoro): Ar-voisa puhemies! Haluaisin ensiksi todeta sen, että myös maataloustuottaja suomalaisessa yhteiskunnassa on kuluttaja ja maksaa omalta osaltaan vientitukea silloin, kun tuotteita ulkomaille viedään. Mitä tulee maataloustu-loratkaisuihin ja erityisesti tämän kevään ratkaisuun, jonka ed. Ollila otti esille, totean, että viljelijäväestön tulotaso nousi vain 1—2 prosenttiyksikköä. Kun ajatellaan, miten muut palkkaratkaisut tämän kevään aikana on tehty, voi todella todeta sen, että viljeli-jäväestö tulotason kehityksessä on jäänyt selvästi jälkeen. Myös on syytä todeta se seikka, että maataloustulo on alentunut vuo-desta 1986 noin 15 prosenttia reaalisesti.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Ar-voisa rouva puhemies! Ed. Rajamäki luutteli

hetki sitten pitkän listan lukuja niistä markkamääristä nimenomaan vientitukea, jota tarvitaan, kun elintarvikkeita Suomesta vie-dään. Tässä yhteydessä itseäni ainakin häi-ritsee se, että asioista keskustellaan liian yksipuolisesti. Nimittäin Euroopan markki-noilla olevat ylijäämät ovat dumpattuja hin-toja, ja siitä syystä vientituen tarve on niinkin suuri. Ne dumpatut hinnat eivät vastaa minkään maan tuottaja- ja tuotanto-kustannuksia.

Edelleen haluaisin muistuttaa siitä, että elintarvikeketjussa on toki monta muuta osatekijää kuin viljelijä. Se on yksi pieni tekijä. Aivan erityisesti haluaisin muistuttaa siitä, että viljelijän palkan osuus elintarvik-keiden hinnoista on alle 10 prosenttia. Kun saamme aikaan tästä tällainen messun, mi-nusta se on kohtuuttomassa suhteessa koko-naisuuteen.

Ed. Jokiniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivoisi, että ed. Alho toisi ideansa mukaan siihen miettimi-seen, millä tavalla voimme saada korvaavia työpaikkoja ja nimenomaan ansiotason tur-vata syrjäisillä alueilla. Luulen, että kukaan ei ole näitä pystynyt keksimään, ei hallitus, ei oppositio eikä kukaan muukaan ulkopuoli-nen asiantuntija. Ongelmat ovat todella suu-ria ja yhteiskunnallisia. Siinä mielessä toivoi-si todella, että tässä yhteistyötä pystyttäisiin tekemään.

Ed. Hämäläinen mainitsi omassa puheen-vuorossaan, että maatalous on tietynlainen rälssisääty, että sinne ei pääse yrittämään. Kyllä ed. Hämäläinenkin pystyy ostamaan maatilaa ja ryhtymään yrittäjäksi. Olisi mie-lenkiintoista nähdä, kuinka niillä tuloilla, mitä siitä on saatavissa, toimeen tulee. Nyt me keskustelemme työehtosopimuksesta, tu-loratkaisusta, viljelijän osalta. Kaikki me hyväksymme eri ammattijärjestöjen tulotasot ja sen kehityksen. Nyt vaikuttaa varsin ih-meelliseltä, jotta tässä käydään tällaista peit-sentaittoa.

Kokoomuksen esityksestä tuli nimen-omaan tuo, että vapaista, viennistä säästy-vistä varoista on käytettävä riittävästi pelto-jen metsittämiseen. Kysyn vain, onko tarkoi-tus todella, jotta hankalimmat ja kaikkein vaikeimmat alueet, siellä lopetetaan maata-loustuotanto kokonaan ja pannaan pellot kasvamaan metsiä ja väki tänne pääkaupun-kiseudulle. Tämä vaikuttaa minusta olevan tämä maataloustulopoliittinen ohjelma.

Ensimmäinen varapuhemies: Täys-istunto keskeytetään ja sitä jatketaan välit-tömästi kyselytunnin päätyttyä. Kyselytunti alkaa kello 17.

Täysistunto keskeytetään kello 16.58.

